

BEÖTHY ZSIGMOND
UJABB
KÖLTEMÉNYEI.

.... Seigneur, ... pour chanter tes merveilles,
Tu m'as donné l'âme une seconde voix
Plus pure que la voix qui parle à nos oreilles,
Plus forte que les vents, les ondes et les bois.

(Harmonies poétiques et religieuses.

Par A. de Lamartine.)

BUDAPEST.

WEISZMANN TESTVÉREK KÖNYVNYOMDÁJA.

1880.

TARTALOM.

	Lap.
Esthomályban	1
Szellemhang	2
Vörösmarty sirjánál	4
Egy tizennégy éves leánykához	6
A kik elhagytak :	
Gazsi öcsém emlékezete	8
László testvérem fölött	10
Károly öcsém sirján	12
Zsófia nőtestvérem emlékére	14
Remény	17
Kórágyon	22
Rózsa, rózsza	26
Szerelemből	27
Néma éjben	28
Ássatok nekem sírt	30
El a magyar istene	32
Szeretet a magyar neve	34
Fájó szívem	37
Szegfű Panni	38
Szív fegyvere	40
Pacsirta és csalogány	42
Árva leány	44
Egy csepp harmat	46
Rozmaringszál	47
Kérdések egy hölgyhöz	48
Leánynéző	50

	Lap.
Bánk bán	51
Haldokló leány előtt	54
Holdfénynél	56
Hangok a természetből	57
Rózsa és rozmaring	61
Hazugság	62
A sorshoz	63
Ég és föld között	68
Ahhoz, ki gyűlöl	70
A halál az élet bírálata	72
Bizonyosságok	77
Hajoljatok le	84
Ábránd és álom	86
Az első éj	90
A fájdalomhoz	93
A tavasz bucsúja virágaitól	96
A halál, mely nem öl	98
Szerelemből	101
Az özvegy atya	103
Ősz felé	104
A patak szerelme	106
Az utolsó rózsza	108
Emelkedjünk	110
Egy öreg ember naplójából	114
Egy gazdátlan várban	116
Post nubita	119
Idegen költőkből:	
Midőn jó gyermekem	125
Vágy	128

1852—1880.

ESTHOMÁLYBAN

Esthomályban, melyet hold világít,
Szólt egy rózsa, rózsatestvéréhez :
— Mért vagy oly bús most, midőn szép kebled
A szelid ég harmatából élvez ? . . .

Nézz, tekints csak engem, mily örömmel
Hintálódom hűs szellő karában ;
S nézd, mint játszik keblemen a harmat,
Csillagok leszálló sugarában . . .

— Hervadás az én sorsom, felelt ez ;
Mit reám egy halvány lányka hullat :
Megcsalt szívnek dúlt egéből száll le,
S nem tiédde testvér, ez a harmat.

Komárom. 1853.

SZELLEMHANG.

Sírkertben új halom felett
 Egy ifju nő zokog;
 Fején rengő hullám gyanánt
 Sötét fátyol lobog.

Karjával a sírhant kövét
 Hévvvel szoritja át;
 Bánat felhője zárja el
 Szemének sugarát.

S mig így az éj homályiban
 Zokogva, szenvedőn,
 Titkos szellemhang árad el
 A néma levegőn.

»Oh özvegy, búban hervatag,
 Jer szárnyaimra fel;
 Bánat s könnyü ott nincsenek.
 Hová én viszlek el.«

»Aranyugárból szótt lak az,
 Lakói angyalok;
 Mind idvezült jó szellemek,
 Mind halhatatlanok.

»Fénytengeren, mit csillagok,
Nap s hold árasztanak,
Úszik, mintegy aranyhajó,
Az istenlakta lak.«

»Nincs ott keserv, nincsen halál,
Az élet ott örök;
És nincs idő: végtelenek
Ott élv és gyönyörök.«

»Angyallá lésszsz, s házúl nyered
A legszebb csillagot;
Erényed hósín szárnya majd
Mily szépen csillog ott.«

»Jövel tehát, oh szállj felém,
Jer szárnyaimra fel;
Bánat s könnyü ott nincsenek.
Hová én viszlek el.«

S az ifju nő szól: — Nem megyek;
E szent test férjemé;
Nem mondád, angyalid között
Hű férjem ott van-é?

Vagy oh, ha menni kell, vigyed
Velem együtt fel őt;
Máskép hisz' ott is siratnám
E kedves temetőt.

VÖRÖSMARTY SIRJÁNÁL.

Ki dallál fényes multakat,
 S jövőről szebb reményeket:
 Hol vagy te, nemzet dalnoka,
 S hol a dal, mely reszkettetett?

Az a lélek, mely lángoló
 Csillag gyanánt sugározott,
 Hulló csillag lett volna csak,
 Mely hol támad, ellobban ott?

Él szellemed, zeng a dal is;
 Nemzet szivében lakozol;
 Nincs oly sírbolt, oly czímeres,
 Melyben több dicsőség honol.

Él szellemed, zeng a dal is;
 Nemzetnek ajkán zeng a dal;
 Mely édes kéjben andalít,
 S ha tenni kell, ébreszt, sugall.

Él a sziv is, nem vesztegel,
 Nem gyáva sír tulajdona:
 Utódról száll utódra át,
 Mint a fejedelmi korona.

Midőn a honfi áldozik,
 Nemzet- s királyért lelkesül:
 Szívének dobbanásiban
 A te szived ver és hevül.

Vagy a midőn keservesen
 Látná borulni a jövőt:
 Hitének ébredésekor
 A te szived emeli őt.

Nemes, magasztos s a mi szép
 Ha lelkesítne nemzetet:
 Szived, lángteljes szived az,
 Mely abban föllelkesedett.

S midőn a nemzet ifjai,
 Egy-egy uj nemzedék gyanánt,
 Nyomot keresnek, biztosat
 A sírba dőlt sok ős után:

Lángujjal int majd szellemed,
 Szólván érczhangon: »itt vagyok!
 Mi gondol, érez bennetek,
 Az feltámadt halottatok.«

EGY TIZENNÉGY ÉVES LEÁNYKÁHOZ.

Bimbó rengő rózsaaágon,
 Melynek kebelébe
 A szerelmes napsugár még
 Nem csókolhatott be.

Hajnal édes lánya, gyöngyként
 Fénylő drága harmat,
 Melyet a rét szűz virága
 Kelyhében takargat.

Forrás, melynek cseppjei még
 Indulni nem mernek
 Tüköréből a virágos
 Szőnyegü medernek.

Lágy, szelid lég, a minőt csak
 A tavasz lehelhet,
 Megnyitván a rózsabokron
 A legelső kelyhet.

A nap legelső sugára
 Első villanatban,
 A midőn a föld setétén
 Hajnalvirradat van.

Szép fehérke báránfelhő,
Melyben nincs villám még;
Angyalkák hajója, melyet
Játszva usztat a lég.

Ilyen vagy te még, leányka,
Ilyen szived tükre;
Láthatlan még itt a tündér,
Mely gyújt szerelemre.

Komárom. 1856.

A KIK ELHAGYTAK.

GAZSI ÖCSÉM EMLÉKEZETE.*

† 1856. január 18.

Hűs, illatos, setét lombok között,
 Mint a jóság, mely titkosan segít:
 Szerény, kisdéd forrás tükrözteti
 A lomb árnyában játszó gyöngyeit.

S mi túláradna kisdéd keretén,
 Keskeny patak szalagja hordja el;
 Mint a midőn anyjától elszakad
 A gyermek és kétséges utra kel.

S megy a patak, vigan csevegve megy
 Bársony fűvel szegélyezett part között;
 Ki mondaná, mi sors határozand
 E gyermek, e boldog patak fölött? . . .

Mig csörtet, útjában minden virág,
 Minden fűszál meg-megcsókolja őt;
 Rózsákkal elhintett diadalut,
 Mely nyilik a patakiu előtt.

* Lövéssel vetett véget a még csak 22 éves ifju életnek.

Majd völgybe fut, melynek tündéreit,
Mint a tükör, ringatja hűs ülén;
Oh, hátha mégis gond nehezkedik
Az elhagyott forráson, a szülén.

S a völgy tündére szól: szép kis patak,
Te messze mégysz, ha látnád szívemet!
Vidd e koszorút, melyet kedvesed
Hű szive csillogó tükrödre vet.

És megy tovább halmos sziklákon át,
A nap sugári benne fürdenek;
S sziklába bár ütköznek cseppjei,
Fénylők azért, mint a gyémántszemek.

Most féltem őt; szól a forrásanya;
Oh jőnél vissza bár jó gyermekem;
Szírtek közé vezérelt sorsod, és
Miattad aggály minden perez nekem.

És megy, rohan szikláról mélybe le,
Zuzott gyémánt lesz minden cseppje most;
Döntött a sors. Ki vigasztalja meg
A hű anyát, a mélyen bánatot? . .

Im itt áll, jó testvérem, életed,
Nehéz órák emléke szívemen;
Egy ifju élet, melynek lángja oly
Korán kihűlve már sirban pihen.

LÁSZLÓ TESTVÉREM FÖLÖTT.

† 1857. máj. 20.

Enyészet örült szelleme,
 Ki az időn nyargalsz, repülsz,
 S míg a tett semmivé teszen,
 Te soha meg nem semmisülsz;

Enyészet örült szelleme,
 Ki irtasz mindent. a mi él.
 S ki a teremtés szellemét
 Nyomon követi, mint a szél;

Enyészet örült szelleme,
 Föld győzhetetlen zsarnoka,
 Kinél a legszentebb fájdalom
 Eddig hiában zokoga;

Oh, mért fojtád meg jéghideg
 Kezeddel azt az életet,
 Melyet virulni hasznosan
 Szelid angyalkéz ültetett? . . .

Örült vagy, a téboly vezet,
 Különben most nem kellene.
 Hogy a testvér, mint hazafin,
 Testvérén könnyet ejtene.

Hol van tehát, hol, merre van,
 Az a hatalom és erő,
 Melytől meghunyva, a halál
 Megszünnék lenni vakmerő? . .

Vagy átok tán e kis hazán,
 Hogy minden szivre, mely nemes,
 Áldásos működésiben
 Már a halálnak töre les.

Im egy költőnek lángja lett
 Kioltva ismét hirtelen;
 Ismét egy hű szivvel fogyott
 Az ugy is oly kopár jelen.

Ne dulj, enyészet szelleme.
 Ne dulj, oh, e kisdéd hazán;
 Minden könny egy szivszakadás
 A hazafi ravatalán.

E könnyek is, mik hullanak
 Ez ifjan porló sziv felett,
 Oly égetők, mintha szivből
 Hullatnánk él vércseppeket.

KÁROLY ÖCSÉM SIRJÁN.

† 1864. nov. 2.

I.

Néma a ház, hol lakol,
 Nincs szerelem, nincs barátság benne;
 Nincs ott testvér, nincs anya,
 S nincs nő, a ki téged átölelne.

Szived nem fáj, nem dobog,
 Nincsen élet, bánat sincsen abban;
 S bárha független valál,
 Szellemed nem járt, kelt szabadabban.

Minden, a mi fájtnak,
 Gond, csalódás, mind megszűnt, lezajlott;
 — Hátha mégis, hátha fáj
 Látnod ezt a siró testvérarycot.

II.

Arczomon a fájdalomnak
 Fekete felhője;
 Sirhantodra hull a könnyem,
 Szivem búesője.

Még csak egyszer, oh csak egyszer
Láthatnálak téged,
Némán kiterítve, mint egy
Bús gyönyörűséget.

Még csak egyszer azt az arcot
Csókolhatnám végig,
Melyen elpihent kinodnak
Nyugalma fehérlik.

Még csak egyszer ölelhetném
Által azt a keblet,
Melytől egykor olvadozva
Szivem oly meleg lett.

Nem lehet, nem; leszegeztek
Koporsófedéllel;
Ott a menyben, ott pedig csak
Imádságom ér el.

ZSÓFIA NÖTESTVÉREM EMLÉKÉRE.

† 1864. aug. 25.

Ötét árnyék borult a földre le,
 Nincs zaj, nyugodt a földnek kebele.
 Csend mindenütt; s ki hinné mégis el,
 Hogy álarcz csak, mit a föld így visel?
 Hát csend-e az, midőn a palota,
 Melyet merész hatalom alkota,
 Izzó agyak gondjától van tele:
 Nem fordul-e a sors hamis szele? . . .
 Vagy csend-e az, ha árvák s özvegyeknek,
 Kik elhagyatva félnek és remegnek,
 Egy-egy sikoj száll ajkaikról el,
 Mig kebelök kétségtől szorul el? . . .
 Ti, kik az éj csendét dicséritek,
 Forduljon a betegre szemetek;
 Nézzétek a sápadt, szegény anyát,
 Ki dolgozik, fárad naphosszan át,
 S ki még sem alszik, várván a napot,
 Melynek terhéből kenyeret kapott;
 Vagy nézzetek be börtön ablakába,
 Hol a fogolynak kötve keze, lába;
 Hol rémes hang riasztja a fület,
 S ha csend van . . . a sircsend is örület;

S nézzétek ott a gyászoló családot,
 Miként sir és zokog, hogy a ki áldott
 Kezével őrangyalként ápolá,
 Olyan korán szállott a sír alá.

Enyészsz, enyészsz, oh kinos csendű éj,
 Virasztóid fájdalma szörnyü mély;
 Hadd lássanak piruló napvilágot,
 Mely biztatón a bércz ormára hágott;
 Az éj helyett, mely oly halk és setét,
 Hadd lássák a természet életét;
 Hadd lássák a sugárt, mint terjed, és
 Miként kíséri mozgás, ébredés;
 S mit a mezőre hajnal hullatott,
 Hadd lássák a tündöklő harmatot;
 Hogy a mit a rémséges éj magánya
 A gond kemény kezével szerte hánya:
 Szívök nyugalmaát nyerjék meg viszont,
 És messze szálljon minden, a mi gond.

Ily éj volt élted is. jóm, kedvesem,
 Virasztásodra hűn emlékezem;
 Bú, fájdalom szaggatták szivedet,
 Mely mégis oly nyugodtan szenvedett;
 Gondolva, a midőn imádkozál,
 Lesz angyal, a ki a sirodhoz áll.
 Hosszú volt éjed, és örömtelen,
 Részvét, segély s vigasz nem volt jelen.
 Társid sötét arcú árnyak valának,

Szülötti mind lelked mély bánatának;
De bár emészték érző szívedet,
Volt paizsod, a vallás, mely fedett.
És volt reményed; érzéd, tudtad azt,
Hogy a ki a zord télre hoz tavaszt;
S ki a sötét éjet rémségivel,
Arany sugáru nappal üzi el:
Éjednek is letépi kárpitát,
S viszen magához menny kapuin át.

Budapest. 1866.

R E M É N Y.

Remény, remény, te éretlen gyümölcs,
 Mely rothad inkább, mint érik, habár
 A messze ködben szürkülő valóból
 Jut néha rá melengető sugár.

Remény, remény, te sírból kelt lidércz,
 Ki tévedezve jársz mezők felett,
 Míg végre légutad s a szelleműjj,
 Melyet kinyujtasz, posványba vezet.

Remény, remény, haldokló őre, te,
 Mely míg egyik kezével simogat,
 Baljával jéghidegen fogja be
 A küzködőknek szempillájokat.

Remény, te hűtlen és hamis barát,
 Nekünk ha már adattál vigaszúl,
 Hadd lássuk értéked s hatásodat,
 Mely változik: nő s ismét meglazúl.

Az éhező koldus kék ajkival
 Imádságába von s te nála vagy,
 S ott ülsz szívében rémséges hiven,
 Mindaddig, míg szempillája befagy.
 Aztán tovább mégysz, új kétségbesés
 S nyomor tetőtlen viskójába, hol
 Beteg szülön siránczó család
 Hidegtől eldermedve haldokol.
 Leülsz közéjük s a lehelletet,
 Mit a hű lány anyjára ráfúval,
 Mosolygó ajkaidról szívja, míg
 Hazug szavad szabadulást sugal.
 S mindaddig ott ülsz, míglen a halál
 E kis, sovány zsákmányra megjelent;
 Aztán tovább mégysz, van szállás elég,
 Hol csábszavad jó pénzül elkelend.

„Hogy ő meghaljon, oh, az nem lehet,
 Az arcz piroslik s ajka mosolyog;
 Mért hagyna özvegyet s árvákat ő,
 Oh én reménylek, ő még élni fog!“
 Mind ezt te mondád, így, csalárd remény,
 Te szóltál a halvány nő ajkain;
 Holott tudod, eltűnt remény után
 Égőbb a seb s a veszteségi kín.
 S midőn biztatni, csalni megszünél,
 Mert már a férj terítve gyászpadon;
 Odább vonúlsz, gondolva: ott a bú,
 A bú veled különben is rokon.

Aztán börtönbe szállsz, börtönbe, hol
 Busan nyög a szent ügynek martyra,
 S letörlöd arczán a véres könyűt,
 Mit hosszú éjszakákon át sira.
 S beszédet, édes szót váltasz vele,
 Mondván: a szent ügy meg nem bukhatik;
 Nehéz a próba és nehéz az út,
 Mely elvezet célhoz s diadalig.
 S a börtön foglya lelkesülni kezd,
 Borús szemét villám deríti meg;
 Légy üdvöz, oh, remény, éj angyala!
 Im biztatál s én már nem szenvedek.
 Gonosz csaló, vak sors kártyása, te!
 Miért álmított ismét egy szívet,
 Ha a való, hóhér-álarcz mögött
 Ugy is lemetszi a fürtös fejet.
 Egy ily csalódott rabnak átkait
 Hurezolhatod magaddal, oh, remény,
 Hogy nincsen áldás biztatásidon,
 És nincs öröm munkáid sükerén.

Két nemzet áll egymásnak ellenül,
 Szabadság s szolgaság verekszenek;
 S te mégis ott ülsz mint két lobogón,
 Ellenkezők bár cél és érdekek.
 Mily hitszegők itt biztatásaid,
 Midőn az elbukottat elhagyod;
 Egyiknek élet s másiknak halál
 Csalárd játék után diadalod.

S megint tovább mégysz, hol csak a keserv,
 Küzdés, nyomor vigasztalóra vár;
 Hol éjsötét az ész, s hol mennyei
 Kegyelmül vétetik minden sugár.
 S így ülsz le a félőrülthöz közel,
 Átfogva a legszebb nő derekát,
 Hogy a keservtől szagztatott szívet
 Vigasztalásoddal leheljed át.
 És váratod, oh váratod vele
 Fájó szerelme kedves hűtlenségét,
 Midőn a holdas éj homályiba
 Őrült mosolylyal nézegetne szét.
 Te hallod a lépések halk zaját,
 Mely a közelgő hűtlent sejteti;
 Te általad hevülnek a sovár
 Nő kéjt sugározó tekinteti.
 Ne biztasd, oh, ez ártatlan szívet;
 Csalódni nagy kín hit s remény után;
 Ki nem remél, nyugodtan lép s halad
 A föld tövissel megrakott után.

Gonosz csaló, egyúttal zsarnok is!
 Miért ámitod hittel a szívet,
 Ha a való, mely másképp bizonyít,
 Most gúnyosan szemed közé nevet? . . .
 Mint hű barát, hozzánk besompolyogsz,
 S vágyunkat, mint a dajka, ringatod;
 S ép úgy, miként a dajka, megszököl,
 Karod között ha meghalt magzatod.

Ha nincs barátunk, nincs is a ki csal,
S csapás ha jó, szemközt s készen talál;
S roskadva nincs tétovázásra ok,
Jőjön keserv vagy maga a halál.
De mégis egy van, mit magasztalok,
Van benned mégis egy jótétemény,
Mit a sors még meg nem czáfolhatott.
Mióta fennáll e föld kerekén.
Te vonsz hidat földről a mennybe fel,
Ha elszakadtak tőlünk kedvesek,
Hogy még találkozzunk, csillagban vagy fölebb,
Találkozzunk síron túl még velek.

Komárom. 1856.

KÓRÁGYON.

Mi a világ, mi a világ?
 Siralomház, siralomház.
 Mi a remény, mi a remény?
 Testetlen váz, testetlen váz.
 Nincs is egyéb benne töviskoronánál,
 Nem csoda, alatta mártýrrá ha válnál?

Mi a világ, mi a világ?
 Nagy kórterem, nagy kórterem.
 Mi az öröm, mi az öröm?
 Pestis, mely ott tenyészt s terem.
 Örömeid lángja mécs véglobbanása;
 Barát, nem ellenség, sírod' ki megássa.

Mi az élet, mi az élet?
 Gyötrelmes ut, gyötrelmes ut;
 Vért csorgat ember rajta, míg
 A földi lét végére jut.
 Az a rózsza, mely tán oda tévedt volna,
 Megszakadt sziveknek véréből van oltva.

S a dicsőség, megmondjam-e,
 Mi más, mint önző büszkeség?
 Végtére is sirod kövén
 Csak egy kis árva mécses ég.
 Nyomorogtál élve, s halva megsiratnak,
 Ingyen részvételével késő háladatnak.

Mi a hírnév, mi a hírnév?
 Tűnő álmok és nem egyéb;
 Becsület ritkán nyerheti,
 Itt is csak a gaz áll elébb.
 Tündökölni s bukni műve pillanatnak,
 Hír s névből gyakorta csak foltok maradnak.

Mi a vagyon, mi a vagyon?
 Galád fertelmek eszköze;
 Meg nem számlálható a bűn,
 Mit a pénz már elfüdüz.
 Ritkán szövetkeznek gazdagság és béke,
 Nyugtalanosság annak kezdete és vége.

S a szerelem hát olyan-e,
 Minőt a költő énekel?
 Két lélek egy gondolat-e,
 S egy dobbanás-e két kebel? —
 Mennyi volt már oly szív, melynek, dobbanása
 A családi létnek mély örök sírt ása.

A szerelem, a szerelem
 Harmattal rakott rózsaaág;
 Csakhogy könnyecseppekben reá
 Ezt a harmatot úgy sirák.
 Csalódás a szín és bánat a virág ott,
 Kigyónyelv, mely csókkal levelébe rágott.

Hát a barát, hát a barát
 Nyújt-e vigaszt és hű kezet,
 Mely küzdésed örvényein
 Feláldozással átvezet?
 Önzés lámpafénye; ha vész van, kioltja,
 Kell, hogy ő magára legyen inkább gondja.

Mi az érdek tehát, mi az,
 Mi a lételhez úgy csatol?
 Vizsgáljuk meg csak komolyan,
 Ha volna ilyen valahol
 Tán boldogítani másokat,
 Ha boldog magam se vagyok?
 Segíteni mások terhein,
 Ha az enyéme is nagyok?
 Szárítani mások könnyeit,
 Ha szemeim is nedvesek?
 Másoknak hű kart nyújtani,
 Ha magam is azt keresek?
 Gyógyítani vérző sebeket,
 Midőn enyém is vért ereszt?
 Megosztani más' csapásait,

Ha engem is nyom a kereszt?
Az a néhány virág, miket
Tövisszurás közt föllegek;
Az a néhány öröm, miket
Fájdalmak árán nyerhetek:
Ebből áll a léthez vonzó törpe érdek:
Egy kis örömméért százszor annyi méreg.

Komárom. 1856.

RÓZSA, RÓZSA

Rózsza, rózsza, hol pihentél?
 — Szellő karjain pihentem;
 Ringatóztam, álmadoztam,
 Hajnalig föl sem ébredtem.

Rózsza, rózsza, hol pihentél?
 — Menyasszony forró kebelén;
 Csókba, könybe áztatának
 Menyasszony és a vőlegény.

Rózsza, rózsza, hol pihensz most?
 — Holt leány dús hajzatában;
 Ő is az volt, a mi én, hát
 Mért hervadna egymagában?

SZERELEMBŐL

Szerelemből mentem ablakodhoz,
 Látni téged holdvilágos éjnél;
 Oh mily boldog, a kinek szívében
 Szerelemmel biztató remény él.

Szerelemből mentem a templomba,
 Látni téged oltár lépcsőjénél;
 Oh mily boldog, a kinek szívében
 Szerelemmel biztató remény él.

Szerelemből mentem temetőbe,
 Látni téged benn mélyen sirodban;
 Akkor érzém, mily kín a szerelmet
 A reménynyel együtt látni holtan.

NÉMA EJBEN

Néma éjben szól a sír:
 — Szép lakóm, holt angyal;
 Mondd, hol virradand reád
 Aranyszélű hajnal?

Itt e sírban, szól a holt,
 Itt találánd engem,
 Majd ha a nagy éjszakát
 Által szenderegtem.

— Angyal, mond tovább a sír;
 Hogyha majd eljőne,
 S fénysugárból körüléd
 Arany felhőt szőne:

Oh ne menj el, oh ne hagyj;
 Biztos itt a béke;
 Légy szerető kebelem
 Drága ékessége!

Szól a holt: szerelmedet
Oh, ne kínáld nékem;
Fürtimen a koszorú
Menyasszonyi ékem;

S az a hajnal, mely sirom
Éjelen törend át:
Hozza meg váró hivem,
Vőlegényem csókját.

Komárom. 1857.

ÁSSATOK NEKEM SIRT.....

 ssatok nekem sirt,
 Sirt a temetőben;
 Ott szeretnek engem,
 Ott szeretnek hőbben.

Síromra száll majd az
 Éneklő pacsirta,
 S boldog leszek, rajtam
 Búját ha kisírta.

Harmat is hull árva
 Síromra hajnalban;
 Nincsen olyan köny. mely
 Fénylik ragyogóbban.

A sugár is rám száll,
 Nap meleg sugára;
 A harmatot árván
 Mért hagyná magára? —

Szeretnek ők engem,
El sem is távoznak,
Csalja bár szellője
Illatos tavasznak.

A sugár felszívja
Harmat-szeretőjét,
S véghelyül választják
Koporsómnak éjét.

Komárom. 1856.

ÉL A MAGYAR ISTENE.

Mult idői a magyarnak,
 Délibábos alakok,
 Egy letűnt nap rózsafénye,
 Bűvös mesemagzatok ;

Hulló csillag lobbanása,
 Fellegek mögötti hold,
 Vértanúk, hősök, vitézek,
 Kikre már homály omolt.

Emléktek villámbetűi
 Hős népnek irt biblia ;
 Van, mit abból a magyarnak
 Okulva tanulnia.

Emléktek óriás képe
 Imádat szent képe lőn ;
 Vajha gyújtna s lelkesítne
 Sok megkorcsosult velőn.

Kincs az emlék, drága kincs ez ;
 Őrszellem a nép felett ;
 Jaj a népnek, melyben ősi
 Emlékhez nincs tisztelet.

A jelennek és jövőnek
 E szellem szövéténeke;
 Gyűjt s világít, ha borúlna
 A magyar ég föllege.

A ki tudta úgy vezetni
 Azt a véres mult időt,
 Hogy megállott, mint egy férfi,
 A nemzet a sors előtt;

Sors további vésze ellen
 Minket mért ne védene?
 — Ezredéves hit szivünkben:
 Él a magyar istene!

Komárom. 1857

SZERETET A MAGYAR NEVE

zeretet a magyar neve
 Ős időkől fogva;
 A mi szép, nemes, dicső van
 Életben avagy halálban,
 Azt szeretni szokta.
 Szeretet volt hős Dobozi
 Fegyverének éle,
 Mely áttört a női mellen,
 Rajta hogy ne kéjelegjen
 Vad szív szenvedélye.
 Szeretet volt, mely behívott
 Sok népet vendégül;
 Jogot osztván egyenlően
 Szent szabadság érdekében,
 Min a közjó épül.
 Szeretet, mi ezredévig
 Fentartotta nyelvét;
 Azt a nyelvet, mely ha zengett,
 Lágý sohaj volt, vagy ha kellett,
 Mint az égő vulkán, melyet
 Tüzes harag vet szét.

Barátság a magyar neve
 Régen úgy mint mostan;
 Szent a barátság előtte,
 S életét ha beleszötte:
 Boldogsága megvan.
 Barátság a magyar neve,
 Ha mégysz udvarába;
 Lép minden marasztó szózat,
 Mely miatt meg sem mozdulhat
 Vendégének lába.
 Barátság ül asztalánál;
 És abban a borban,
 Melyet elkészöntve nyújt át,
 Mondván ősi áldomását:
 Élet és áldás van.
 Barátság a magyar neve,
 Ha kar és segély kell;
 Nincs vész, karját hogy ne nyújtsa,
 S a nyomornak oly szűk útja,
 Hogy barátjait ne tudja
 Védni jobb kezével.

Hazafi a magyar neve
 Ős időkől fogva;
 Vérrel áldoz a közért, és
 Honszeretet s nem szűk önzés,
 A mihez van szokva.
 Hazafi volt, a midőn a
 Vért pecsétül ontá;

Melyet elfoglalt, a földet,
S melyen szittya nép sereglett,
Változtatva honná.

Hazafi volt Szigetvárnál,
S Buda ostromában;
A midőn vitéz kezével
Nevét hőssé avatá fel
Nemes haragjában.

Hazafi volt a királynő
Felhívó szavára,
Midőn egy nemzet kiáltott:
Hol veszélyben a király, ott
Éltünk annak ára.

Hazafi a magyar neve
Úgy belül mint kívül;
S ha a föld sokféle népe
Egy néptestnek volna képe,
Csak a magyar illenék be
E néptestbe szívéül.

FÁJÓ SZIVEM

Fájó szívem, mért remegsz úgy,
 Mintha sértve volnál?
 Hát te ajkam, mért remegsz úgy,
 Mintha csak zokognál?

— S mond a szív: vér hull belőlem,
 A szerelem vére,
 Összeomlott boldogságom
 Emlékezetére.

És az ajk mond: zokogásom
 Haldokló imája,
 A ki, mint egy Krisztus, a bűnt,
 Mely őt öldökölni nem szűnt,
 Szendén megbocsátja.

SZEGFŰ PANNI.

— Néprománcz —

faluban Szegfű Panni
 A legelső dáma;
 Köröskörül ragyogó, mint
 Az aranyos ráma.

Mint egy hólyag, fel van fujva
 Selyem-rokolyája;
 Csakúgy pattog, ha vasárnap
 A falut bejárja.

Holló-haja, mint a rózsa,
 Illattal van telve;
 Minden hangja kényes, úri.
 Ha pereg a nyelve.

Nem is paraszt, hanem úr az,
 Ki őt látogatja;
 Úri csókhoz illik az ő
 Fehér arczatja.

Szegfű Panni elvonulva
 Él már rég magában;
 S róla ilyen beszéd foly a
 Falu korcsmájában:

Szegfű Panni menyasszony lett
 — Szólalt meg az egyik;
 Nem hiába, a faluban
 Ő volt a legszebbik.

Tiszteletes uram hozzá
 Épen most sétála,
 S két vagy három előljáró
 Van már együtt nála.

De kövesd meg magad, öcsém;
 — Szólott most a másik;
 Csak az a kár biz ott, hogy a
 Vőlegény hibázik.

Most mentem el háza előtt,
 Keresztelő lesz ott;
 Jól hallottam, a mint az új
 Kis polgár sikoltott.

SZÍV FEGYVERE.

Ne dobogj szív, maradj döbbenthetetlen,
 Hiszen csalódtál te már eleget;
 És mégis élsz, habár a sors hatalma
 Vas vesszejével gyakran vereget.
 Érzelmidet, mik csak nagyért hevültek,
 Törpék s buták gunyolták hidegen,
 S ott, hol baráti részvétet reméltél,
 Valál nem ismert, vándor s idegen.

Ne dobogj szív, maradj döbbenthetetlen;
 Nem mondható már, mennyit szenvedél;
 Hányszor valál üldözve, hogy fejedre
 Nem volt, mely óvna, egy biztos fedél.
 Hányszor nyilott meg a mélység előtted,
 Hogy eltemessen egy roncsolt szívet;
 S volt mégis egy kéz, láthatatlan,
 Mely téged a vész karjából kivett.

Ne dobogj szív, maradj döbbenthetetlen;
 Nem ördögök még mind az emberek;

Azért nyugalmad még ne hagyjon el, hogy
Küzdvén velők, jobb sorsot nem nyerek.
Nem szenvedél, és nem szenvedsz hiában;
Mert él az öntudat, s hű fegyver ez:
A benned élő isten kardja az, mely
Elvégre is hős diadalt szerez.

Komárom. 1858.

PACSIRTA ÉS CSALOGÁNY.

Fellegek közt a pacsirta
 A magasba megy fel,
 Mig a csalogány kesergve
 Egy uj siron nyögdel.

S a pacsirta, mig a légbe
 Énekét szöv é be:
 — Mit csinálsz, szól, csalogányom,
 Ott a temetőbe? —

Menyasszonytól vettem által
 Ezt a szívkeservet,
 Melyet most egy ifjú sirján
 Ajkam énekelget.

— Énekelj csak, csalogányom.
 Szól most a pacsirta;
 Én pedig majd, mig szivecskéd
 Bánatát kisirta:

Fellegen túl föl az égig
 Szálllok énekelve,
 Sirod lakóját kísérvén
 Dallal az egekbe.

MUNKÁCSY FLÓRÁHOZ.

Hullanak rád a virágok,
 Szeretet virága mindez ;
 Értte a legszebb cserében
 Szemed sugarával intesz.

Tapsok üdvözlnek, és te
 Mosolylyal felelsz azokra ;
 Mosolyodban nyílik szíved
 Legpiroslóbb rózsabokra.

Oh, ha tudnád, hogy az öröm
 Nem loboghat fel már szebben,
 Mint a hogy lobog, sugárzik
 Csillagfényű két szemedben.

Oh, ha tudnád, hogy a bánat,
 Melyben arczod elsötétül,
 Legkisebbé sem különböz
 A borús ég fellegetül.

Úgy örülnél csak valóban
 Annak a sok koszorúnak,
 Melyek diadal jeléül
 Lábaid elébe hullnak.

ÁRVA LEÁNY.

Gyöngyvirágot szedegettem,
 Gyöngyöt adtam érte;
 Minden virág szakasztását
 Egy könyecsep kísérte.

Koszorút fontam belőle.
 Harmat is van rajta;
 Fekete bú fellegéből
 Az én szemem sírta.

Boldogsághoz, szerelemhez
 Kell a rózsá bokra;
 Fehér virág kell nekem csak
 Hideg homlokomra.

Hideg az én szívem is, mint
 Őszi napnak éje;
 Nincs jövőendő, melyben üdve
 Hajnalát remélje.

Szívemet, mely összedulta,
Átok van a sorson;
Árva voltam, az maradtam,
Nincs ki megsirasson.

Koszorúmra mért ne sirnék
Hát egy árva könnyet,
Mielőtt az majd magamnak,
Egy siratatlan halottnak
Sírfüzérévé lett.

Komárom. 1858.

EGY CSEPP HARMAT

Egy csepp harmat hullt a fűre,
 És úgy reszketett a fű, mint
 A menyasszony ajka, melyre
 Csókot ifju vőlegény hint.

Hajlik a fű, lágyan hajlik,
 Kedves az ő terhe néki;
 Kis bogár, te, ki ott mászol,
 Térj ki fekhelyéből, térj ki.

Hajlik a kar, lágyan hajlik,
 Kedves az a csók az ajkon;
 Gondok, mik a szívben ültök,
 Hangotok csak most ne szóljon.

Lehajlott már földre a fű,
 A bogárka sincs már útban;
 És elül a gond is, a mint
 Két forró ajk összecsatlan.

ROZMARINGSZÁL.

Rozmaringszál, hamvas rozmaringszál,
Jer keblemre, azon illatozzál;
Illik ahhoz levelidnek hamva,
Úgy is félig meg vagyok már halva.
Rozmaringból fonnak koszorút ott,
Hol az öröm végkép elbucsúzott;
Gyászos éke vagy te a kebelnek,
Hol a bánat érzelmei kelnek.
Rozmaringszál, gyászos rozmaringszál,
Jer szívemre, azon illatozzál;
Szomorúság lakik úgy is abban,
— S a halál sincs messze — veri halkan.

KÉRDÉSEK EGY HÖLGYHÖZ.

Csalódásokkal teljes élted
 Borúján, mely gyászfekete:
 Mikor vonul fel a szivárvány
 Vigasztaló ívezete?

Könytelt szemednek csillagából,
 Honnan keserved árja foly:
 Mikor lobog fel a kedélynek
 Nyugalmát hirdető mosoly?

És arczodat, mely liliomként
 Halvány-fehéren tündököl:
 Szivednek lángoló szerelme,
 Oh hölgy, mikor rózsázza föl?

Vagy szenvedésed végtelen már,
 S szenvedni volna végzeted?
 S mit bitorul bir sok ledér szív,
 Azt hát te meg nem nyerheted?

S mig mások könnyű érzellemmel
 Iszszák a kéjnek poharát:
 Nem üdvezítne téged, oh hölgy,
 Sem szerető, sem hű barát?

Nem kérdelek ; mert látom immár
Könyes szemednek mosolyát ;
Es látom abból, nem csapás e
Könyű, mely arczod' folyja át.

Oh látom abból túlvilági
Szerelmed titkos szűz hevét,
Mely fölfelé tör angyalokhoz,
Hol édes és örök a lét.

O-Szőny. 1859.

LEÁNYNÉZŐ.

Mondd, édes fiam, hová mégysz.
 Mondd, hová sietsz el?
 Hallod, a vihar miként zúg,
 Bizony megbetegszel.

— Elmegyek leánynézőbe
 Ahhoz a kis házhoz,
 Melyet édes anyám nyelve
 Már oly régen átkoz.

Oh ne menj, fiam, ne menj el,
 Bizony nem bocsátlak;
 Mért okoznál bút, keservet
 Gazdag dús anyádnak?

— Az a kis ház nem az a ház,
 Melyet anyám gondol:
 Rozmaringos koporsó az,
 Most bucsúzom attól.

B Á N K B Á N.

— Ballada. —

Oh nagyúr bán, szólj, szemedben
 Mért cikáz e villám?
 — Hogy lecsajjon a szívölyvre,
 Kedves jó Melindám.

Hol a szív, kedves galambod,
 Melyre ölyv éheznék?
 — Kebledben, hol megsebezve
 Félénken röpköd még.

És az ölyv hol, mely galambod
 Szívét megsebezte?
 — Bíborágyon, hol királyné
 Jár, hízolg körülte.

Oh nagyúr bán, szólj, kezeden
 Szablya miért villog?
 — Mert szemedben, jó Melindám,
 Két nehéz köny csillog.

Mért busít e két nehéz köny
 Téged úgy, vitéz bán?
 — Tenger az, mely vésszel ont ki
 Boldogságod partján.

Boldogságom partvirágit
 Védni hát ki fogja?
 — Haragomnak oroszlánya
 És e kivont szablya.

Férjem, férjem, drága férjem,
 Szablyád véres is már?
 — Piros szikrát szór csak éle,
 Mert oly nehezen vár.

Szikra nem olyan sötét, bán;
 Vér, vér az szablyádon?
 — Megöltem galambom ölyvét
 A királyi ágyon.

S tudnád-e még hőn szeretni
 A tépett galambot?
 — Örök a báj, mely irántad
 Szerelemre gyújtott.

Becstelenné lett Melindád,
 Őt már hogy szeretnéd?
 — Ártatlan ha nem volnál, úgy
 Élne még királynéd.

Bán, szerelmem, látod-e ezt,
Ezt a tört kezemben?

— Megbosszultam kerítődet,
Légy csak csendesebben.

S a piros vért látod-e, mely
Szívemből kiserken?

— Legyen isten akaratja:
Úgy földön, mint menyben?

Budapest. 1856.

HALDOKLÓ LEÁNY ELŐTT.

szívnek érzeményeit
 Ki látja jól, ki ismeri?
 Ki dönti el: azokban im
 Ez isteni s ez emberi?

Ki fogja megbirálni a
 Szív harczat, melyben süllyedez,
 Midőn habozva küzd: vajon
 Örültség-e, vagy végzet ez?

Ki fogja a felhőkön át
 Meglesni a villám tüzet,
 Midőn parányi szikra még,
 S a felhőket nem tépte szét?

Talán kevés, avagy sok is
 Az érzés, mely csatára kelt,
 Hogy a bú, e korlátlan úr,
 Ne nyomja már ugy a kebelt?

Ki bűnös itt, tán a velő,
 Mit észnek csúfol a világ,
 Holott ha már minden sötét,
 Ő az egyedüli világ? . . .

Im itt egy csüggedt női fő;
Lezárt ajakkal néz merőn,
Lehullott két csillag szeme,
Hóval takart fehér mezőn.

— Letört az ág. — S ki mondja meg,
Vihar volt-e, mely eltöré?
Vagy titkon és látatlanul
Féreg jutott az ág közé?

Fehérvár. 1861.

HOLDFÉNYNÉL.

Mely a bércezek ormairól feljő,
Merre, merre, te kis báránfelhő?

— Szeretőmnek sietek utána;
Ott a holdnál lebeg hűtlen árnya.

S hűtlenül ha már elhagyott téged,
Mit teszesz, ha majdan utól éred?

— Mely körülé kaczerán sugárol,
Visszahívom csapodár holdjától.

S bárha hívod, és ha mégis nem jő,
Kis szeretőd, az a ledér felhő?

— Megölelem; lágy esővé válunk,
S közös sirba együtt földre szállunk.

Budapest. 1862.

HANGOK A TERMÉSZETBŐL.

Bölcssek, ne csak betűt olvassatok,
 Sok ott a szó, s eredmény még se sok.
 Könyveknek halma áll előttetek,
 És mégis olyan szomjas lelketek.
 A nap rövid, s a nyugalom helyett
 Virasztotok, lopván az éjeket.
 Irkáltok és mesének vajmi szép,
 Mit irtok, a szavakban ezifra kép.
 Mi kár az éjért, mit tékozzatok,
 Ha művetek mind csak káprázatok.
 Valót keres, valóért küzd a szív.
 S nem hirnevért. mit tollatok kivív.
 Szabadba mind, szabadba menjeteK.
 Csak ott szól a bölcsesség veletek.

Im itt terül friss zölden a mező,
 Legszebb ruhát természetből vesz ő;
 Virágait nem ember ülteté,
 Ez a művészet a természeté.
 Patakja hosszú fűzes árny alatt,
 Kristályvizével forrásból szalad.
 És a mosoly, mely rajta elterül,
 Szerelmes nap szeméből kerül.

Szól a pacsirtahang s mi néma volt,
 Megzendül a mosolygó égi bolt.
 Minő vidám kép; isten képe ez,
 Melyet a holt betű ki nem fejez.

Fel a hegyekre most, a bércre fel,
 Melyet borít örökös hólepel.
 Csend, némaság van itt, madár se szól
 Szívének kedve vagy fájdalomról;
 Felhők alatt, felhők köröskörül,
 Melyekben alvó villámszikra ül.
 Magasba nyúlik a kőszirtezet,
 Hová többé embernyom nem vezet.
 Csodás alak, mindegyik jégszobor,
 Tekintetök hatalmas és komor;
 Miként ha mondanák: mind törpe az,
 Mi gyáva földből nő ki, mint a gaz.
 Itt van csak a nagyság, itt már az ég,
 Melyről a csillag is oly közel ég.
 Nincs ember és így vétek sincsen itt,
 Mely káromolná a föld istenit.
 Szűz itt a lég, szeplőtlen szent hely ez,
 Hová a természet oltárt helyez,
 Oltárt a sziklák s bércek ormiból,
 Honnan harang helyett ég nyelve szól,
 Ég nyelve, mely csattanva menydörög.
 S a felhő, mint oltárfüst, gőzölög.
 Itt van jelen bölcsesség s hatalom,
 Melyet nem ír le semmi könyvhalom.

Tengerre most, tengerre szálljatok,
 Hogy megrendüljön tudományotok.
 Nézzétek a szörnyű vizek honát,
 Miként csap a hullám hullámon át;
 Mily óriás s mérhetlen vitztömeg,
 Melynek határit szem nem jegyzi meg.
 Nézzétek a hullámok tornyait,
 Miket keresztül más hullám hasít.
 Sötét az ég, s majd mint éj, fekete.
 Kezdődven a felhők dördülete.
 A láthatár, mely villámmal tele,
 El-eltűnik s a szemnek nincs jele.
 Most sirni kezd a szél is s csakhamar,
 A siróból lesz tomboló vihar.
 Ha láttatok végetlen sikmezőt,
 De melyen a kenyér kalásza nőtt,
 S láttatok a kalászok tengerét,
 Melynek körüle zöldel tarka rét:
 Ki e nagy áldásban megjelene,
 Az a világ szerető istene.
 S ha láttatok mérhetlen vízsíkot.
 Hol a vihar zúg, tombol és sikolt;
 Hol a viharba emberjaj vegyül
 Szétszaggatott hajódeszkák közül;
 Hol égből szakadó tűzfellegek
 Hullámtoronygyal harczot küzdenek;
 Hol a világ, mit a szem csak belát,
 Önnön magával küzd haláltusát;
 Hol a vihar pusztít, mit csak talál,

S hol elhal a lét s él csak a halál:
 Ott a mindenség hatalomszava,
 Beszélvén a haragvó Jehova.

Hagyjátok a szobát el, éjbe ki,
 Nagyságát a világ itt tárja ki.
 Tekintsetek a fényes égre fel,
 Mit szőnyegül borit csillaglepel.
 Ott vannak a világnak ezrei,
 Az úr miket chaoszból fejte ki.
 Nincsen soruknak vége, kezdete,
 Ily sok világot ki teremthető?
 Hány milliárd, ki él ott, mint mi itt.
 Egy istenségtől nyervén léteit?
 Mi alszunk, és reánk örködnek ők,
 Az ég ürében hűn keringelők
 Pályáik bölcsen rendezett sorok,
 Míg egyik-egyik fejthetlen titok.
 Minő fenség pompázik rajtok át,
 Hirdetve a világnak bölcs urát.
 Csend, nyugalom van. Mily szép templom ez,
 Melyet körül csillagkárpit fedez.
 Imáját itt nem ember rebegi,
 Kik szólnak, a csillagok seregi;
 Az égi szellő hozzá énekel,
 Mely lágysimán a mennyet tölti el;
 És ekkép hirdetik magasztosan,
 Hogy e világnak egy bölcs ura van.

Komárom. 1862.

RÓZSA ÉS ROZMARING.

Rózsa szól a rozmaringhoz :
 Már én nem szeretlek ;
 Zöld tövedről szálaidból
 Koszorút kötének,
 S föltették a koporsóra
 Halotti füzérnek.
 Holtaké vagy, engem élők
 Tűznek kebelükre :
 Te a gyásznak, s én örömnnek
 Vagyok képe, tükre.

Válaszol a rozmaring rá :
 Én most is szeretlek ;
 Méltatlan vagy : a rozmaring,
 Mit fontak füzérbe,
 Az örökkévalóságba
 Egy rózsát kísér be.
 Hiszen ama koporsóba
 Testvéred van téve,
 Ifju, szép, szüz, halálában
 Hulló rózsza képe.

H A Z U G S Á G.

Hazugság a szemed; mert nem szem az.
 Mely mint a nap, világol, éget;
 S hazugság ajkad; mert nem ajak az,
 Melynek helyébe rózsá tévedt.

Hazugság arcod is: líliom az,
 Mit áttör a hajnal sugára;
 S csillagtalan, sötét éj a hajad,
 Mely hull alá a síma vállra.

Hazugság mosolyod; nem mosoly az,
 Mely úgy dereng, miként a hajnal;
 S hazugság a születed maga:
 Mert nem születik földön angyal.

Budapest. 1863.

A S O R S H O Z.

»Ne ítéljetez, hogy ti is ne ítél-
tessetek.«

Máté evang. VII. R.

Van egy nagy és fontos követelésem,
Melynél nagyobb nem más akárkié sem.
Követelem, sors, tőled, légy igaz,
S ne oly igen pártold azt, a kí gaz.
Ne légy védője minden korcs bitangnak,
Minők e korban ezrenként akadnak.
Légy hatalom, de ne világtalan.
Melynek szemén vakság homálya van;
Légy hatalom, de láss, hogy jól ítélj,
S ne lepjén átokúl örökös éj.
Mert hidd el, a míg csak vakon cselekszel,
Méltatlanul bánsz itt az emberekkel.

Ám kérdelek, van-e méltányos abban,
Hogy haragod ártatlanokra lobban;
Hogy a ki bűnös, aljas és csaló,
Vagy gyáva, szemtelen tányérnyaló,
Pazar kegyednek mind örökösi,
Míg a szegényt nyomor s kín öldösi.
Országod egy rendetlen nagy vadon,
Hol törvény nélkül ítélsz szabadon.

Emelsz vagy sujtasz, önkény műve mind,
 Szeszélyed avagy jókedved szerint.
 Érzést nem ismersz, s ép hol a rideg
 Nyomor rimánkodik, vagy jéghideg.
 S ha nézzük a bölcsőt vagy a koporsót,
 És a legelső sírást vagy utolsót;
 Itélsz-e jól, igazán és hiven,
 Ha tördöfést téssz valamely sziven?

Itélsz-e jól, midőn egy öreget,
 Ki a honért mindig hűn remegett,
 S ki egy hosszú életkoron keresztül
 Irtá annak burjánjait tövestül:
 Sírhoz közel, midőn már halni vágy,
 Midőn számára a sír már nyugágy,
 Kegyetlenül fosztasz meg örömétől,
 Látván, hogy a gyom és burján megint nől;
 S kaczagva nézed a kétségbesőt,
 Miként fog és ragad kezébe csőt,
 Hogy a mi úgy fájt, vén, de hő szívét,
 Hideg golyó repeszszé, tépje szét?

S jól és méltányosan cselekszel-e,
 Midőn hatalmad romboló szele,
 Egyszerre gyilkol vénet s ifjakat,
 Lángészt, butát, jót s rosszat percz alatt?
 Midőn az ifju hülgynek homlokát,
 Melyen mirtus-füzér fonódik át,
 Már is behúzod síri szemfedőllel,
 Vágyat, reményt ekkép szaggatva széjjel?

Vagy a midőn a roszaság utát,
 Hol a gonosz könnyelműen fut át,
 Rózsákkal hinted el tövis helyett,
 Hogy nyerjen a vétek biztos helyet,
 Mig a keresztfát, mely kínnal teli,
 Ártatlanul gyötrött szív emeli;
 Vagy a midőn a régen éhezőknek,
 Kik rongyaikban fázva, sirva nyögnek,
 Morzsát sem adsz, holott a gazdagok
 Sokjukból megcsömörlenek magok?
 Cselekszel-e jól, a midőn az ész,
 Mely a rögön is utat törni kész,
 De mely szegény a módban s eszközökben,
 Minduntalan gát és kátyukba zökken:
 Mig a butának, mert hát módja nagy,
 Hatalmas támaszul mellette vagy.
 S méltányos-e restséged ott, a hol
 Gyáván lenyűgött eszme haldokol,
 Hogy közbe nem lépsz, vívni a csatát,
 Hogy rajt' az eszme győzve hatna át?

Vádolok és ítélek. Oh pedig,
 Ki nem ítél, az nem ítéltetik.
 Szagolni, látni, avvagy érzeni,
 Mind e tulajdon még nem isteni.
 Ítélni azt, mi érzék tárgya csak,
 Erőink erre készen állanak;
 De a viszonyba, annyi változáson
 Keresztül, véges ember hogy belásson,

S áttörjön a magasló kék egen,
 Hol az örök s nagy bíró van jelen :
 Mind ez lehetlen és az agyvelő,
 Mely istent kísért, bűnös, vakmerő.

S nem is vádollar, oh sors, tégedet,
 Erőtlenségem itt határt vetett ;
 S akár dicsérem avvagy roszalom
 Hatalmadat, mind ez nem hatalom.
 Név vagy csupán, majd jó s ismét kaján,
 A mint fordítasz emberek baján ;
 Jónak s gonosznak nevét viseled,
 A mint szerencse s kár járnak veled.
 De nincs erőd, és úr sem vagy magad,
 S van hatalom más, mely kézen ragad ;
 Van hatalom, mely ámbár sujt vagy áld,
 Parancsa, mint az örök ég, megáll.
 Azért ha van, ki tőled tán remeg,
 Vagy kedvezésidet dicsérte meg :
 Bálványt imád s a földnek rabja lett,
 Látván az égben csak kék fedelet ;
 Bálványt imád, nevezvén sorsnak azt,
 Mely most segít, majd pedig megakaszt.
 S ha jó, ha rosz történik is vele,
 Mindez csak a sors változó szele.

De én, sors, megtagadlak téged, és
 Kimondom, hogy hatalmad tévedés ;
 Villám ha vagy, s dörögve sújt kezéd,
 Nem tenerőd, más hatalom vezet.

S áldás ha vagy, a kéz, mely elbocsát,
Atyai kéz örök időkön át.
S minden, mi csak történik általad,
Midőn a jó megáll avagy halad;
Midőn öröm s keserv felváltva járnak,
S jólét, szerencse lép nyomába kárnak;
Midőn az eszme haldokol, s megint
Feltámad a mesék főnixekint;
Midőn a legnemesb szív vérzik el,
S erősb a szív, mely véréből kikel:
Égben nyilatkozó bölcs akarat,
Mely az idők végeig megmarad.

Budapest. 1864.

ÉG ÉS FÖLD KÖZÖTT.

Et documenta damus, qua sinus
origine nati. Ovid.

Eg és föld között ha volna egy szívárvány,
Melyen az angyalok fel- és alájárván,
Híreket hoznának, viszont vinnének fel,
S így közlekednének velünk emberekkel:
Volna-e bűn akkor, szívek szenvedelme,
Mely miatt gyakorta bukott el sok elme?

Az az ember, a ki születése perczén
Hajlamot gonoszra s jóra nem érezvén,
Mégis a gonosznak csábkigyója által
Roszra vetemedni s vétkezni nem átal:
Ölne-e akkor is embert, ki nem vétett,
S kinek isten adta s rendelte a létet?

Volnának-e latrok s vérszopók ezrivel,
Kiknek mindegyike gonosz tettet mivel;
Hűtlenek, csalók és jogtipró zsarnokok,
Kiknek nyomaikon ártatlan szív zokog?

Volna-e mártyrja hit és igazságnak,
Hamvadó testén míg máglyatüzek rágnak;
S a mit a szűz keble őrze mint szentséget,
Dúl-e erőszak megrablása végett?

Volna-e erkölcsnek oly undok romlása,
Hogy a szem a bűnben még örömét lássa,
Midőn kéjeiért bűnös élvezetnek

Emberek mosolygva s pénzért vetekednek ?
 Midőn a dőreség szilaj tánczok között
 Mulatságul csörgő sapkába öltözött;
 S midőn a butaság, mert erszénye teli,
 Fejét a magasba büszkén felemeli ?

Volna-e nőálarcz, melyben a lenge szép
 Elfedett érzéssel a férj elébe lép ?
 Vagy a midőn a könny, mely csillog szemében,
 Hűtelen szerelmét takarja el épen ?

Volna-e barátság lezárolt sisakkal,
 Mely ha öl s elárul, mosolyog s szól halkkal ?
 Mely bár két karával és forrón öleljen,
 Kigyó síma bőre csúszik el a mellen ?

Nézné-e a fűsvény kincsládája mellett,
 Melyért véletlenből fáradni sem kellett,
 Nyomorát özvegynek s éhező árvának,
 Kik az úr nevében kértek s koldulának ?

S miből a halandó csak kísértést tanul,
 Hagyná-e a dicsvágy megpróbálatlanul,
 Küzdni a magasnak szédítő fokára,
 Bár az út milliók vérének nagy ára ?

Oh igen, e bűnök mind mind léteznének ;
 Mert hiszen a hit, mely az isten egének
 Kapuit megnyitja, szép szivárványt képez,
 És bünt még sem gátol, szenvedélyt nem fékez,
 Holott oktatása angyalok beszédje,
 Hogy az embert minden gonosztól megvédje.

AHHOZ, KI GYŰLÖL.

Ha gyűlölsz, mert a szerelem
 Megcsalta szívedet,
 S miatta lelked égető
 Fájdalmat szenvedett;

Ha gyűlölsz, mert ki lángolón
 Nyújtotta át karát,
 Borult egednél elhagyott
 A hűtelen barát;

Ha gyűlölsz, mert kemény a sors,
 S jutalmat megtagad,
 Hogy a porig hízelve nem
 Hajtád alá magad;

Ha gyűlölsz, mert tán üldözik
 Meggyőződésedet,
 Hogy a szónak, mely síma volt,
 Gyáván nem engedett;

S ha gyűlölsz, mert az emberek
 Közt oly kevés a jó;
 S nincs rév, hová szállhatna a
 Meghányt élethajó:

A földi lét határinál
Feledd el, a mi sért;
Ez a valódi áldozat
A kín keresztjeért;

S mi végsugárt hint körüléd.
S bezárja szívedet:
Legyen az, mennyet megnyitó
Kibékült s z e r e t e t.

Budapest. 1864.

A HALÁL AZ ÉLET BIRÁLATA.

O vertu ! ton aspect est plus fort que la tombe,
Et plus ovident que la mort !

L a m a r t i n e .

Ha megszűn a lét, néma űr marad,
Miként ha a hullám feltornyosul,
S mellette nagy mélység tölesére nyílik.
Az űr jelenti: itt élet vala ;
S a mélység: hogy hullám volt e helyen.
Ágat tör a vihar, s a törzs sebe,
Mely a törésnél rögtön nedvet ont,
Jelenti: itt dús lombu ág virult.
Vagy a midőn egy sziklakő lehull,
S utána a megnyílt sötét üreg
Dörögve szól: testemnek része volt ez.

Nézzétek a családot: aprai,
Mindnyájan árván, hangosan zokognak,
Jajgatva e szót: oh apám, apám !
Sötét űr szól s kiált ott rémesen :
Apáé volt e most már néma hely ;
Apáé, a ki gondtelt homlokának
Veritékével gyűjté szorgosan
Tápját s mezét a gyöngye kisdedeknek ;
Apáé, a ki szive melegén

Üdíté szenvedő kis gyermekét,
 S kinek meséje tündérvilla vala,
 Ha összegyűltök térdei körül
 A csókkal fizető kis magzatok.
 Megmondja a halál, ki volt ő?... A halál,
 Melynek nyomán most el nem fojtható
 Könyűk beszélnek: ime már nem él,
 Kit úgy szerettünk, a jó s hű apa!

Tekintsetek másik családra most,
 Mely, bár sötét gyász jelzi külsejét,
 A nyugalom hideg vonási közt,
 Ugy, mintha mitsem vesztett volna el,
 Folytatja dolgait szokás szerint.
 Mind árvák itt is a családtagok;
 Mert a ki védné gyöngéden karával
 A kis családnak zsenge részeit;
 Ki megsimítná a beteg fejét,
 Midőn nehéz kinoktól gyötretik;
 Ki érező szív hű részvételével
 Sietne üzni minden felleget,
 Mi a család kedélyén ül s borong:
 Nincs, nincs a jó, a szerető anya.
 És mégis a család, mely gyászol és
 Melynek körében szintén ür maradt,
 Nem tépelődik fájdalmak között,
 Nem sir, zokog, s bútól nem hervadoz;
 Oh, mert ki tőle sirba költözött,
 Nem édes és szerető jó anya,
 De üldöző, bűnös mostoha volt.

Megmondja a halál, ki volt ő? a halál,
Mely a család mentő angyala lőn.

Nézzétek a virággal telt koporsót,
Zöld rozmaringfüzérrel oldalán;
Ki benne hervad: ifju hajadon,
Tizenhat évnek feslő bimbaja.
Szemének hosszú pillaselymein
Ragyogva rezg a legszebb drága gyöngy,
Mit a mélyen kesergő jó anya
Ejtett azokra búcsúkőny gyanánt.
Ki tölti majd a gyászos néma ürt be,
Mely most utána oly fájó iszony?
S ki fogja meggyógyítani a sebet,
Mely a letört virágos ág után
A törzsön, a szülői szíven ég?
Megmondja a halál, ki volt ő? a halál,
Mely elrabolt reményt, vágyat, jövőt,
Miként ha a tavasz zöldjét s virágát,
Melyen gazdag jövőnek képe díszlik,
Vihar seperné el fagyos szelével.

Nézzétek, mint jó négy sötét alak.
Hideg közönynyel hozván egy koporsót,
Melynek halottja szintén ifju lány.
Nem cseng harang, nép sem kíséri,
Ki őt kövesse, nincsen egy rokon.
Csak egy kíséri, a szellő csupán,
Mely míg boldog szeretők fátyolát
Takarja fel kéjérzetek között,
Ott egyszerű varratlan szemfedél

Foszlánya négy végét emelgeti.
 Főben törött virág, bukott erény
 Gyarló leánya száll sirjába ott.
 Az űr betöltve, könnyelmű elég;
 A kéj vására még el nem fogyott.
 Megmondja a halál, ki volt ő? a halál,
 Mely nem volt a szerelem hervadása,
 Sem a virág harmattalan halála,
 De a szilaj kéj átkos mérge volt.

Ezrekből álló gyászos néptömeg
 Hullámszik egy nagy ravatal körül.
 Nem a füstölgő fáklyák ezrei,
 Mik a végpompa fényét tükrözik;
 Sem a zenének méla hangjai,
 Mik a lég szárnyain hullámszanak:
 De a szemeknek millió könnyűi
 Jelentik nagyságát a veszteségnek,
 Mely egy nemzet keblére nehezült.
 Halála egy nagy szív üres helye,
 Mélység, melyet nagy hullám tornya hagy,
 Seb, melyet a fa letört ága nyit,
 S moraj, mely a kesergő nép szívéből
 Nyög és kiált fel egő fájdalommal:
 E nagy halott testemnek része volt.
 Megmondja a halál, ki volt ő? a halál,
 Mely a midőn lezárta ajkait:
 A jog apostolajkát zárta le,

Hitvány életre, melynek napjai
 Nem a család, s nem a közügy körül

Folytak le hasznos, üdvös működésben :
Ki vesztegetne könnyet ? ilyen élet
Csak a penész rothasztó éjele,
S nem a tenyésztő nap, mely sugarával
Virágokat sző a mezők közé,
Mely sárga hullámú kalászt teremt,
S mely hogyha nyugszik is s leszáll az est,
Ajkaknak milliója zeng utána :
Légy áldott, mert tenyésztél s éltetél.

Budapest. 1864.

BIZONYSÁGOK.

... Seigneur! c'est toi seul, c'est ta force,
 Ta sagesse et ta volonté,
 Ta vie et ta fécondité,
 Ta prévoyance et ta bonté!

Lamartine.

A napsugár, mely éltet és világít,
 S hevándorolja e föld öt világít;
 A néma éj, melynek lágy vánkosában
 Erőt újító béke s nyúgovás van;
 A lég ürében úszó csillagok,
 Melyekből egy-egy világszem ragyog;
 A föld kopár sziklák- és zöld viránynyal,
 Melyet dalos bokrok s fák lombja árnyal;
 A tenger dagadó hullámival,
 Melyek fölött légrázó vész rivall;
 Oh, mind ezek dicsően hirdetik
 Földtől fel a magasló egekig,
 Hogy a ki e földet vezérli, ója,
 Az a mindenség lelke, alkotója.

— Ég, föld, nap és hold s fényes csillagok,
 Pályáton törvényt csak én szabok;
 Szólott az úr, Isten vagy Jehova,
 S kezdettől óta törvény lett szava.

S a pálya, mely imigy kimérve lett,
 Melyen nap s csillagok vőnek helyet,
 Mi volt, ugy az most s mindig az marad,
 Miként az ős teremő akarát.
 Hát volt-e változás a csillagokban,
 Mikről alá öröklét fénye lobban?
 S mely felvonúl a menny kék sátorára,
 Fogyott-e a nap lángoló sugára?
 Vagy a midőn egymást felváltva jőnek
 Hideg s meleg napjai az időnek:
 Vajon nem minden egy és ugyanaz,
 Az alvó télre virradó tavasz?

Ám nézzed a csikorgó télfagyot,
 Mit a nap égő csókja elhagyott,
 A takarót, mely elvonul fehérén
 A nem régen még zöldelő fenyéren,
 A bús eget, s a mély sötét ködöt,
 Melynek gyászába átöltözködött:
 Mily néma minden, milyen szomorú,
 Természet álma e csendes ború.
 De ébred egykor s jó a kikelet,
 Mosolygva rét, erdő s halmok felett;
 És osztja kincseit: zöld pázsitot,
 Melyen a nap virágokat nyitott;
 Dalt a madárnak, és hol csend lakott,
 A völgynek ismét csörgő patakot.
 Mig jó a nyár, s hoz égő sugarat,
 Hogy a mit a kéz áldásúl arat,
 Arany kalász hulláma folyja át.

A hálás föld felszántott ugarát.
 Im ott a nép, mint hordja kenyerét,
 Melyet munkán s verejtéken cserélt;
 Betelt reménye, dalba tör ki kedve,
 Az élet magva immár csűrbe szedve.
 És végre jő az ősz is csendesen,
 Fürttel rakottan, halmon és hegyen.
 Mily hervadó arcz, s a mit karja nyujt,
 Mégis fölkelkesít és lángra gyujt.
 Hát hol van az, ki ily bölcsen vezérel
 A természetben alkotó kezével?
 — Bizonyság és pecsét ez mindenütt,
 Mit arra a teremő szellem üt.

S tekints most szét az emberek között,
 A kikbe égből szikra költözött,
 Szikrája a teremés istenének,
 Majd irtó, majd világító szövétnek.
 Hiszen már a legelső szív szülötte
 Sajat vérét üldözte és leölte,
 S bűn és erény egy szív szülötti lőnek
 Már kezdetén az elvénułt időnek.
 S ki az, ki e fölött itélni merne,
 Hogy a rózsával együtt túske terme?
 Hogy az édenben angyalok helyett
 Épen két bűnös ember nyert helyet?
 S hogy a jó a gonosztól vívatik
 Véres tusán századtól századig?
 Hívságos ábránd és vak képzelet,

Mely tán ítélni merne a felett:
 Hogy a ki ur, teremtvő s mennyben ül.
 Miért nem osztá jót föltétlenül?
 Hát a szabadság, e hatalmas érzet,
 Melyet már a legelső szív is érzett:
 Ne volna méhe jónak és gonosznak,
 Miként a vágy és indulat haboznak? . . .
 Hisz a szabadság, mely az akarat
 Hatalmával győzelmet vív s arat,
 Alkotja a kebelnek istenét,
 Hogy a jót és gonoszt válaszsza szét;
 Hogy a cselekvény, ámbár poklot ása,
 Legyen szabad akarat kifolyása;
 S hogy minden, a mi buktat és emelne,
 Vad szenvedély, ártatlan szív szerelme,
 Éjben kavargó láng, véres csata,
 Könyör, segély, kegy s szív bocsánata,
 — Mint a patak, mely gáttalan szalad —
 Legyen mindez független és szabad.

És e szabadság s korlátlan hatás.
 Mely akadályt tör, zúz és gátat ás,
 Habár botlások és vérnyom között,
 Hol önkény és jog összeütközött —
 Alkotta mind, mi létez s a mi volt:
 Erényből mennyet és bűnből pokolt.

Im a surlódások bő eleme,
 Mely lomha tespedést űz s ellene
 Tör minden gyáván szunnyadó erőnek,
 Szikrái míg lángokká verődnek.

S így lett az élet munkás mozgalom,
 Az akarat jó vagy rossz hatalom ;
 S így lettek Évák, így Lukrécziák,
 Mint a mezőn együtt tövis s virág ;
 Így a Caligulák és Brutusok,
 Együtt a légben verebek, sasok ;
 Így Carthago s több más birodalom,
 Világrész hajdan és most pusztá rom.
 Ledőlt kevélység romján új világ,
 S vak hit sötétén ébresztő világ ;
 Gyűlölségnek helyében szeretet,
 Mit a Megváltó hintett s hirdetett.
 S mind ennek, oh, nem volt-e harc az ára,
 Nem hullt-e vér a föld hideg porára ?
 S nem hordozá-e a nehéz keresztet,
 Ki a bűnért ártatlan vért eresztett ?
 S míg a szabadság célhoz juthata,
 Nem dult-e százszor újított csata ?

Miket vad önkény karja üldözött,
 Így lettek inség s szenvedés között
 Erény s igazság győzedelmesek,
 S az eszme hódítási teljesek.
 S hogy ember, a szabad, nyűgben ne járna,
 Így tört meg a szolgaság gyáva járma ;
 Így jutott a szegény olyan imához,
 Mely a nyögő kebelre nyűgovást hoz ;
 S kit lelki gyötrellem s kín zaklatának,
 Így lett a bűnös, átka önmagának ;
 A jégkezü fősvény kincs középett,

Melyért szomjuhozó ebként epedt,
 Így érzé a meddő lét fanyarát,
 Mely, mint a rozsdá, lelkét marta át.
 S midőn a pap sírhoz kísérte ki,
 Im jöttek örvendezve gyermeki,
 S a gond gyümölcsét drága gyűjteléssel,
 Könnyelmű szívek költék s élvezék el.
 És a világba, tért keresve várva,
 Így lép ki a szegény és ifju árva;
 Mindössze is nyomor s gond lett örökje,
 S elég irigy, ki őt elhajtsa, lökje;
 De végre is küzd, és fáradva bár,
 Előtte a jutalmazó határ;
 És mert hagyá a sors önerejére,
 Az üldöző baj utjából kitére;
 S hogy a sors végre is meghajola:
 Saját erejének diadala.

Itt mennyi élv, s ott mennyi fájdalom;
 Magaslatok, s majd ismét pusztá rom;
 Tél és tavasz, derű s megint ború,
 Arcz, mely mosolyg, és arcz, mely szomorú;
 Szerencse, balsors, nyugalom, küzdelem,
 Mennyet nyitó vagy átkos szerelem;
 Rabság, szabadság, jólét és nyomor,
 Vig ünnep itt, s amott halotti tor.
 S mily nagyszerű, mily bölcs e változat!
 Ok, és reá szigorú okozat.
 Hát nincs-e bölcsen elrendelve minden,
 Hogy jó és rossz egymással küzdnek itten?

Hogy a szív és ész, mik vezérlenek,
Emeljenek most s majd süllyeszszenek;
Hogy a kísértetek, mik közt az élet,
Mint a hab, tornyosúl, avagy lemélyed,
Edzzék az észet, míg végre győztesen
Saját magának urává leszen?!.....

Minő bizonyság mindez a felől,
Ki ott igazgat a mennyen belől,
Ki a mindenség lelke, alkotója,
S mit alkotott, bölcsen vezérli, ója!

Budapest. 1864.

HAJOLJATOK LE!

Le riche la charité!

Lamartine.

Ti gazdagok, midőn nagy paloták
 Lágy, hímes bársonyán ünnepletek;
 Midőn virágok és ezer növény
 Illatja áradoz körületek;
 Midőn a pompa játszó színei
 Bűbajos fényt ömlesztzenek körül,
 És szívetek, melyet gond nem szorit,
 Kéjben fürödve lángol és örül:
 Hajoljatok le a küszöbre, hol
 Kormos falú szűk gunyhó roskadoz,
 S hol a homályban benn kemény padon
 Fáradtan egy szegény pár szúnyadoz.

Ti gazdagok, midőn nagy paloták
 Jégsíma tükörén sikamlotok;
 Midőn öröm s kéj, mint egy koszorú,
 Köríti át derűs homlokotok';
 Midőn a drága étkek fűszerét
 Bőségen is tul még élvezitek,
 S arany színű borral telt billikom
 Nehéz ezüstjén reszket kezetek:

Hajoljatok le a szegényhez, a ki
 Morzsákkal enyhíti gyötrő ehét,
 Megtört szemérem fájó érzetével
 Esdvén az Ur nevében szerteszét.

Ti gazdagok, midőn a gyönyörök
 Kábító élve közt feleditek,
 Hogy a mi eljő kérlelhetlenül,
 Elvégre út legvégső perczetek ;
 S midőn az eszközök dúsgazdagon
 Erős hatalmatokban állanak,
 S éj és napok aggasztó félelem
 Nélkül tovább s tovább sikamlanak :
 Hajoljatok le a küszöbre, hol
 Vihartól elviselt falak között
 Szegény beteg sohajtoz, arcza mig
 Árvák forró könyétől öntözött.
 Hajolhatok le s emlékezzetek,
 Hogy a segély, mit ekkép nyujtotok,
 Lehet csak égben is gyümölesöző,
 Való és örökös vagyonotok.

ÁBRÁND ÉS ÁLOM.

Esprit capricieux, viens, prélude
à ton gré!

Lamartine.

Ábránd és álom, testvérmagzatok,
Kik egyazon törzstől származtatok,
Aggott és ifju híveid közül
Im szívem is szeretve üdvözl.
Anyátok, a lángszárnyu képzelem,
Szerető társviszonyban áll velem;
Reám hajol, biztatva szól, ölel,
S mint egy hű nő, nem tér szíveimtől el.
Enyelg, s ha már tréfaiból kimul,
Titeket küld mulattatóimul.
S ti megjelentek, hű kart nyujtotok,
S ég arczomon testvéri csókotok.
Egymást felváltva játszatok velem,
A mint jó nappalom vagy éjelem.

Emlékezem, oh, jól emlékezem, midőn
Elkezde már a szív szeretni hőn,
S te, játszi ábránd, bearanyozád
Az ifjunak dalt zengő kobozát.
Nem ismerém a kételyt; a mi volt,
Alattam föld, s felettem égi bolt:

Tündéri rózsafényt sugárza rám,
Te voltál, ábránd, eljegyzett arám.
Nem ismerék akadályt; és ha volt,
Érző szívem mélyéig nem hatolt;
Tövis közt is virány mosolyga rám :
Te voltál, ábránd, eljegyzett arám.
Ha ellenem tört aggály s félelem,
Vigasztaló mosolyod volt velem ;
Ha szírtén állottam mélység fölött,
Vagy gyenge sajkán hullámok között :
Fátyolt vonál szememre szép arám,
S körültem a veszélyt nem láthatám.
És messze titkos táj s határ felett,
Bejártam a jövődöt is veled.
Nem volt lehetlen, a mit láttam ott,
Mindenre bájad fénye ragyogott.
Ott láttam repülő tündéredet,
A mint arany szárnyán emelkedett ;
S éreztem én is, mint emelkedem,
Mint visz, ragad szárnyán a szerelem.
Ott láttam a hont hármas bérceivel,
Borulatából napként kelni fel.
S melyet viszály oly gyakran tépe szét,
Ott láttam egybeforrt hős nemzetét ;
S mi a jólét hatalmát szüli meg,
Láttam ragyogni őt értelmileg.
Ott volt a nép, szegény, úr egy jogon,
Hisz egytül egyig testvér és rokon ;
Ott láttam a szabadság fiait,

Kiket jó szellemök csatába vitt;
 S mely zászlajukra írva ragyogott,
 Elvégre láttam győzni a jogot.

Minő gyöngédség mindez; oh, hiszen
 Ki bűbajos meséidnek hiszen,
 Pillantatig se tart csalódnia,
 Már ott a tündérkép ujjabika.
 Ily képet osztasz, mig ismét kezed
 A legmerészebb vágyakig vezet.
 Oh, mennyi szív csügg rajtad édesen,
 Ha elrajong hihetlen terveken.
 Az ifju lángol, érez és szeret,
 Érzetvilága egy aranykeret;
 S e kis világ határain belől,
 A biztató nyájas tündér te lől.
 A vágyakat képekké alkotod,
 S aransugárt szó rájok mosolyod.
 Az ifju lángol, érez és szeret
 Vesztett hazát s eltiprott nemzetet.
 Kezébe szablyát adsz, s mellé reményt,
 Hogy küzdne a szent jog vitézeként.
 A szablya peng, és nincs utjába gát,
 Egy Kosciuskónak vélvén magát . . .
 Ha a szegény, fillérét botorul
 A sorsra bízza, mert nem boldogul:
 Hozzá sietsz, biztatva jársz vele,
 Mig szíve dús reménynyel van tele.
 Ha megy, kíséred; és ha képzeleg,
 Lelkével a te képed enyeleg.

S nem a szegény szeret csak egyedül,
 A gazdag is tündérkebledre dül.
 Gazdag, szegény, bolond, bölcs s mindazok,
 Kik a jelenben nyughatatlanok ;
 Kik a jövőbe tervet hintenek
 S vágy- és hiúságtól elteltenek,
 Mind, mind ölelnek, ábránd, tégedet,
 S szomjazzák biztató beszédedet.
 Közöttök jársz, mint lepke fény körül,
 S mindenki hisz szavadnak és örül.
 Palotát nyitsz meg a szegény előtt,
 S lakomával kecsegtetsz éhezőt.
 Ki mindig a haláltól reszketett,
 A dúsnak ígérsz hosszú életet.
 A vőlegényt, ki a jövőn mereng,
 S hölgyét, kinek vágyaktól szíve reng,
 Lágy csók között szárnyadra emeled,
 S a felhőket repülik át veled.

Légy üdvöz óh, ábránd, leghűbb barát,
 Itatva vágyak mámoros borát.
 Lelkünk eszméi, mint a fellegek,
 Nehéz tusák között gyülekszenek,
 S te megjelensz mint a nap, úzve szét
 Az elfárasztó eszmék fellegét.
 S ha műved a nappallal véget ér,
 Testvéred ott már, ki hozzánk betér,
 S az álom, e testvér fogadja át
 Lelkünket, mint egy második barát.

AZ ELSŐ ÉJ.

.... Sur les familles souffrantes,
 L'hiver, l'été, la nuit, le jour,
 Avec des urnes différentes
 Dieu verse à grands flots son amour.

Hugo Victor.

Az első lakhelyen, dús pálmafák alatt,
 Hol fű, virág, víz, föld és minden zsenge még,
 Mig a nap óriás bérczek mögé halad,
 Mindig setétedőbb árnyékot ölt a lég.

Mi kék volt odafenn s oly szépen ragyogott,
 Homály borítja el a szürkülő eget;
 Szellő sem lengedez, mely titkon susogott,
 S melynek karán imént még a fű remegett.

Sötétebb lesz az ég s minden gyászfekete,
 Ijesztő némaság terül mindenfelé;
 S örül a kis madár, ha ágra ülhet,
 Mely még előbb vigan a léget szeldelé.

Egy véghetetlen árny száll a hegy s völgyre le,
 S mi még előbb ezer színfényben tündökölt,
 Rideg, sötét tömeg lesz a föld kebele,
 S nincs rajt piros virág, nincs rajta semmi zöld.

Madár nem énekel, az állat elvonul,
 Halálcsend mindenütt, ... csak egy pár szív dobog;
 Vadállat, kis bogár álom karjába hull,
 De két ember szeme virasztva ég, lobog.

Egymást ölelve, szól az egyik: oh, mi ez?
 Ma lettünk, és ma már mindketten elveszünk?
 Hát nincs-e lény, erő, kinek segélyihez
 Hajolna reszkető erőtelen eszünk?

Ez hát az édenkert, a mely ígértetett,
 Setét, örök halál egy percznyi életért?
 Mit ér a kéj, öröm, s mit ér a szeretet;
 Ha már szívünkbe a halál félelme tért?

A lángoló napot mely kéz oltotta ki,
 S mely kéz takarta el a kéklő szép eget?
 Az alkotón kívül van-e még valaki,
 Ki pusztit, semmisít s halállal fenyeget?

Oh nő, ki hön ölelsz, reszkess, reszkess velem;
 Az éj, e fekete szörny lesz a rút halál;
 Egy percznyi kéj volt mind: az élet s szerelem,
 S te is, ki gyönyöröm és mindenem valál!

S az első pár ember félénken összenéz
 Szívükben a setét halál aggálya dül;
 S egymást ölelve, míg ajk ajkon s kézbe kéz,
 Az első forró könny halvány arcukra hull.

Mint egy hulló tűzcsepp, e könyű úgy égetett,
 Szerelemtől hevült érző szív sirta azt;
 Elhagyni oly korán az ifju életet,
 S a nap derűje közt virágozó tavaszt.

S alélva, félve míg így várják a halált,
 Derengni kezd az ég s az éj szürkébb leszen;
 A szellő is susog, s míg lombról lombra szállt,
 Ébredni kezdenek a suttogó neszen.

S látván az ég ivén a csillagezreket,
 És a kelő holdat távol szirtek között;
 Szemökben az öröm sugára reszketett,
 S szívökbe a létnek bizalma költözött.

Oh, mond a férfi, mily gyáván reszkettem én,
 Holott a végtelen erő, az isteni,
 Mely minket alkotott, e nagy világtekén
 Nem szűnt meg íme még mindig teremteni.

Remélj oh, gyenge nő, remélj és higgy velem;
 Többé nem szörny az éj s nem oly rémfekete;
 Halál nincs benne és megtört a félelem,
 Viraszt a hold s az ég csillagfedélzete.

Az égen biztatón csügg most tekintetem,
 S dobogó szívemet megnyugvás hatja át;
 Hogy egy a kéz, s egy az atyai szerelem,
 Mely őrzi a napot s a holdas éjszakát.

A FÁJDALOMHOZ.

Tu fais l'homme, ô Douleur ! oui, l'homme tout entier,
Comme le creuset l'or et la flamme l'acier.

L a m a r t i n e.

Legsúlyosabb az érzetek között,
Nem átkozom meg gyűlölt nevedet :
Hányszor volt szent a vér s gyümölcsöző,
Mely átható nyiladra serkedett.
Az álmodó szűz, a ki hőn remélt,
Remélte üdvét s mindent, a mi szent,
Ha szétoszólnak tündér álmai,
S fulánkod élet mélyen érzi bent :
Nem átkoz el ; szenved, tűr, roskadoz,
S e harcban is az ég felé tekint,
Mondván : ki sebzett, az gyógyíthat is,
S kín és keserv örömmé lesz megint.
Az árva, kit mindenki elhagyott,
S esdő szavára nem jó felelet,
Hányatva a világ nagy tengerén,
Mint egy tört deszka zúgó hab felett :
Roskadva érzi s hordja súlyodat,
Mint egy keresztfát, melyről vér csepeg ;
Együtt jár, kel, együtt alszik vele,
S égnek, sajognak a vérző sebek ;
S átokkal még sem illet ; harcol, és

Bukásain, melyek közt porba hull,
 Sebző nyiladtól ösztönözve uj
 Erőt merit és győzni megtanul.
 S ha végre győzött, rád emlékezik,
 Rád, mint sivár kemény tanárra, ki
 Az elpuhult és gyáva ifjakat
 Edző tusák között tanítja ki.
 Erős hatalmad s ott vagy mindenütt,
 A létel végén és a lét előtt,
 S mint a vihar tengernek árjait,
 Bejárod az érző szívet s velőt.
 Előtted a gunyhók fazárai
 Csak oly gyengék, miként az érzelakat,
 S belépsz a bibor s koronák közé,
 Megmászva a szédítő falakat.
 S nyomásaidra mig a hatalom.
 Feledve önkényt, félni megtanul,
 S szabaddá lesz az eszme s hőse mind,
 Kik eddig szenvedtek ártatlanul:
 A gunyhó istenfélő özvegye
 Az ég felé emel buzgó kezét,
 Mondván: az Ur szent jobbja látogat,
 Oh édes ez, a menybe ez vezet.
 Sajtolsz könyüt, ártatlan könyeket,
 Midőn a gazság diadalt arat,
 Midőn a jog s igazság porba hull,
 S elfojtva a legszentebb akarat.
 De szent vagy ekkor, szent, nagy és erős,
 S erődben az igazság s győzelem,

Mint egykor a keresztfán, a midőn
Világot váltott a hit s szerelem.

Sajtolsz könyűt a hős szemében is,
Kit népszabadság hitt csatába ki,
S vérét a győzelem reménye közt
Kezében a zászlóval, ontja ki,
De szent vagy ekkor is, szent, s édes is,
Oh, mert a sebből, melyben lakozol,
Szent elvek, eszmék és erényekért
Most vagy jövőben győztes vér omol.

Győr. 1867.

A TAVASZ BUCSÚJA VIRÁGAITÓL.

Sendes őszi est borong a
 Zöld mezőkön, és a nesz,
 Mit a szellő nyög, talán egy
 Síró lélek hangja lesz.

És beszél a hang: virágim,
 Lomb, levél s mind, a mi zöld,
 Sorsotokra nyög fel szívem,
 Sír tinektek már a föld.

Lomb, levél s virág felelnek:
 — Oh, a föld nem sír nekünk;
 Sorsunk örökös virágzás,
 Haláltól nem remegünk.

Harmattenger lágy vizében
 Fürdünk minden éjelen,
 S szellő csókdosó ajakkal
 Reggel, estve megjelen.

Szól a szellő hangja ismét:
 Én vagyok, ki szültelek;
 Én adtam a szint, a melyben
 Lomb, virág, fa díszeleg.

Hozzátok bucsúzni jöttem,
 Hogy még egyszer lássalak;
 Ez az ősz csak mostohátok,
 Elhaltok keze alatt.

Nem az övé az a harmat,
 Melyet magasztaltatok;
 Könyeimnek árja mindaz,
 Mit reátok hullatok.

S én vagyok, én az a szellő,
 Ki csókkal hint titeket,
 Hogy enyhítsem anyacsókkal
 Haldokló élteteket.

Germánia gözhajó. 1868.

A HALÁL, MELY NEM ÖL.

Sentir ce vil poids c'était vivre !
 Et le moment qui te délivre,
 Les hommes l'appellent mourir !

L a m a r t i n e .

Az élet estjén, hol nincs szenvedély,
 S a vágys is már ismeretlenek;
 Hol a szív hűl már s csendesen dobog,
 S az eszmék álmosan szendergenek;
 Hol a mult édes szép emlékei
 Szívárványt vonnak át a lét felett,
 Mely összekapcsol földet és eget,
 Titkok honát, a kéklő fedelet;
 Ott a halál, ha jő, várt helyre jő,
 És bárha öl, örökké nem sebez:
 Hiú ábránd s tűnő álmok helyett
 Az örökélet kezdeménye ez.

Nem a halál ez, mely felszabadít
 Bú, fájdalom s emésztő gond alul,
 S mely hogyha egyszer ölt: végzett veled,
 S többé nem kínoz irgalmatlanul.
 Más a valódi, a zsarnok halál,
 Mely élni hagy, de tép s dul szüntelen;
 Agyadban zúg és forr, ébren ha vagy,

S szivedre ül, ha alszol éjelen ;
 Ha szived ég a birhatatlanért,
 Es mégis ég, mert érez és szeret ;
 Ha szenvedélynek lángja folyja át
 Agyad- s szivedben az érző eret ;
 Ha minden vágyad egy-egy sasköröm,
 Mely szaggat és tép kíméletlenül ;
 Érzéked elhal, de perczekre csak,
 S hogy fájjon ismét, megelevenül.
 Ez a valódi, a zsarnok halál,
 Mely rád tapos, tép, fojt és még sem öl,
 De vad gyönyörrel, mint egy keselyű,
 Csak kínoz és kínozva öldököl.
 Ha ülsz kórágynál s kétségek között
 Szemléled a legdrágább beteget,
 S borzadva látod, mint siet s rohan
 Az óra, mely válsággal fenyeget ;
 Ha munkálsz, fáradsz étlen, szomjasan,
 És mégis a bér, mit érdemlenél,
 Nem jutalom, de aljas gúny csupán,
 Mi nemtelen s irigy keblekben él ;
 Ha jó barátid, az éj hősei,
 Mert sorsod immár elsötétedett,
 Mi eddig rakva volt, de pusztá most,
 Elhagyták hűtlenül tüzhelyedet ;
 S magad maradtál, mint a megszedett
 Szőlő, mit a madár sem látogat,
 Átkozni a hálátlanság bűnét,
 S gyászolni a letűnt szép napokat.

Ha a mi szent volt és legkedvesebb,
Önkény nyomá el drága szép honod,
S lánczok között, az istenen kívül,
Másnak nem is szabad panaszlonod;
És túrsz békével mindent, a mi sért,
Elfojtva legszentebb fájdalmadat,
S reménytelen vársz, vajon hasad-e
A hon sötét egére virradat? . . .
Ez a valódi, a zsarnok halál,
Mely rád tapos, tép, fojt és még sem öl,
De vad gyönyörrel, mint a keselyű,
Csak kinoz és kínozva öldököl.

Budapest. 1868.

SZERELEMBŐL

Szerelemből teszem én azt,
 Hogy járok idegen földön;
 Jobb nekem, hogy messze tőled
 A távolság köde fűdjön.

Szerelemből teszem én azt,
 Hogy átkozom azt az álmot,
 Melyben tébolyító fénynyel
 Égő szemed rám sugárzott.

Szerelemből teszem azt is,
 Hogy áldalak ismét százszor;
 Egyszer örültem szeretlek,
 S meggyülöllek ismét másszor.

Szerelemből sirok értted,
 S szerelemből kaczagok fel;
 A sirással s kaczagással
 Talán soha sem hagyok fel.

Szerelemből nyugszom néha
Álmaimnak tündérkarján;
S szerelemből úszom ismét
Kinaimnak tengerárján.

A szerelem üldözött el,
S vándorolok messze földön;
Jobb nekem, hogy valahára
A halálnak álma fűdjön.

Ihászi. 1869.

AZ ÓZVEGY ATYA.

Ne hunyd be kék szemed, ne hunyd be,
Szép, jó kis angyalom;
Van, a ki téged még megóvhat,
A mennyben hatalom.

Ki téged úgy szeret, s ölében
Félt s ápol, gyermekem,
Miért hagynál el oly korán el,
Nincs senkim más nekem.

— Vigasztalódj! — szólt titkon egy hang,
Mely égből felele;
— Mely őt öledből átfogadja:
Az anya kebele.

Györgyháza. 1871.

ŐSZ FELÉ.

Gólya, fecske menni készül,
 Ősz közelget, siet a nap,
 Ki mosolygasz még, bár gyengén,
 Te is eltűnsz, nyár, maholnap.

Oh szerelem, hő deledről
 Mért szaladsz oly sebesen le;
 Melegedből még néhány nap,
 Csak néhány nap be elkelne.

Mely az ősz ködébe hajlik,
 Szép, szép az a nyári alkony;
 Csak a szív ne hidegednék,
 Mint a lég a szürke halmon.

Délibábos álom, ábránd,
 El a nyárral merre szálltok?
 Oh mint egykor, fog-e még majd
 Tündökölni szép ruhátok?

Hűsül a lég, hül a szív is,
A képzelmek is borongnak ;
Ősz fuvalma tépi, tépi
Virágát az ábrándoknak.

Virágos nyár s szerelemnek
Alkonyában int egy emlék :
Lángok hamvadó parázsa,
S lombon sárguló levelkék.

Győr. 1872.

A PATAK SZERELME.

Piros virág patak szélén,
 Olyan üde, olyan élénk;
 Patak vize harmatoz rá,
 Hogy nőni kezd kis bokorrá.

Virág fejlík, fejlík szépen,
 Patak csörög szerelmében;
 A mi másnál szív verése,
 Az a pataknak csörgése.

— Piros virág, hajolj hozzám,
 Szerelmed hűn viszonoznám;
 Szép ajkidat füröszd bennem,
 Oh ne hagyj soká epednem.

Csörg a patak, s foly lassabban,
 Hogy megértse, ha tán dobban
 A virágnak szivecskéje,
 S harmatot is hint feléje.

De a virág szól kevélyen:
 — Egész napon, egész éjen
 Meguntam üres csörgésed,
 Szerelmem hiába kéred.

— Nem csörgök hát, nem zavarlak,
Csörgésemmel nem untatlak;
Nem esdek többé utánad,
Ugy is elfogyaszt a bánat.

Mond a patak s csörög halkan,
Napról-napra mind halkabban;
Végre elfogy gyötrelmében,
S nincs több csörgő hab medrében.

Piros virág bánja mélyen
Egész napon, egész éjen,
Hogy a ki őt úgy szerette,
Kis patakot megvetette.

Szárad a holt patak partja,
Piros virág csak siratja;
S bele hajlik hervadozva,
Nincs ki többé harmatozza.

Balaton-Füred. 1873.

AZ UTOLSÓ RÓZSA.

Egy magamban állok én itt,
 Se nem halva, se nem élve;
 Lehet-e a szerelemnek
 Elhagyottan vágya, élve? . . .

Társaim mind elhagynak,
 Nincsen, a ki szólna hozzám;
 Szél goromba szenvedélye,
 Csak az, a mi néha ront rám.

Szívemet ki birta, ifju
 Lány forró keblén veszett el;
 Hol leng illatával, a kin
 Csüggtem egykor szeretettel?!

Mintha két kar ölelkeznék,
 Ágainkkal átfonódtunk;
 S szirmainkkal csókolózva
 Csak egymásra vala gondunk.

Szirmaim most hervadoznak,
 Oh, az özvegy sorsa átok;
 Harmatos éj, hajnal-álom,
 Sirva gondolok reátok.

Napsugáron szálló lepke,
Szirmaimon megpihentél,
S szellő ringatása mellett
Olvadoztál szépségemnél.

Aranyszárnyu kis méhecske,
Ajkaimról mézet szittál:
Nézzetek meg, az imádott
Szépség ime romban itt áll;

Romban, gyászban őszi zord szél
Jéghideg karján csüggeden,
Várva hullásom halálát,
Senkitől sem könnyezetten.

Erzsébetziget. 1875.

EMELKEDJÜNK. *

Levons les yeux vers la colline,
 Ou luit l'étoile du matin;
 Salvons la splendeur divine
 Qui se lève dans le lointain.

L a m a r t i n e.

Sok baj, kevés öröm. Mi köt hát
 A léthez minket oly nagyon?
 Rang, pénz, birodalom, czim és trón
 Időleges muló vagyon.

A társaság, hová beléptünk,
 Ingyen mi jót sem osztogat;
 S ha oszt is, törvényes cserében
 Csak terhet ró ránk s gondokat.

A nagy világnak öröméből
 Osztályos részt követelünk;
 De ebben is a visszaélés
 Sátánja osztozik velünk.

Küzdünk magasb eszményekért is,
 Rajongunk és ábrándozunk;
 Szabadság s szerelem dalától
 Zeng áradozva kobozunk.

* Felolvasta Szász Károly a Kisfaludy-Társaság
 1876. okt. 25-diki ülésében.

De a test és anyag szerelme,
 Mely vágyaiban féktelen,
 Ott lappang szenvedélyeinkben,
 Mint pók a rózsalevelen.

Ország, család nagy érdekek mind,
 Dicsőség értök küzdeni;
 Emelve azt s ezt boldogítva,
 Érzésnek, oh, mily isteni.

S míg a küzdőt kíséri hirnév,
 Egy mérges eszme rág ezen,
 A nagyravágyás férge, melyből
 Honáruló kigyó lesz.

Álmodt kerülve izgatottan
 Nap s éjén át tervezgetünk,
 Hogy ezrek és milliókon
 Gyönyörködjék tekintetünk ;

S hogy a minek csak pénz az ára,
 A nagy világon szerteszét,
 Élvezzük ittasult kedélylyel
 A kéj s öröm minden nemét.

Pedig minő közel az örvény,
 Mely elbukással fenyeget,
 Egymás után nyelvén magába
 Hiu örömet s kéjeket.

Mi fénylett, zordan elsötétül,
S csak egy percz változása már,
Hogy a mi kéjtől pezsgé egykor,
Könnyel teljék meg a pohár.

Mélység, magasság, vágy s csalódás
Váltják fel egymást szüntelen,
De köztük bölcsen áthaladni
Az ember, — ember! — képtelen.

S folyton lankadva küzdelemtől
Híu vágy és ábránd után,
Nem birunk lépni a valóság
Tövissel ellepett után.

Mily kábaság ekkép emészteni
Egy kurta végü életet,
És átkozódni, dőre vágyunk
Mért hogy nem teljesülhetett.

Mit testi szem nem lát, nem élvez,
Mind üres filozofia;
Itt kell a testnek élni, hizni,
Jelennel kell számolnia.

— Hát a jövő, évezredek jövője,
Mit a nagy természet mutat,
Nem volna-e képes jelezni
Lelkünknek egy sugárutat?

Hát nincs elég erőnk belátni
 A szív s az ész szavára, hogy
 Csak a szellem, mi üdvezithet,
 Ha az élet határa fogy?

Emelkedjünk. Maradjon a test
 A porban, melyből vétetett;
 Csak egy a hon, az ég; csak erre
 Emelkedjék tekinteted.

Ott a tökély, az örök élet,
 Szeretet, jószág és vigasz;
 Mi itt csak árnyék, álom, ábránd,
 Ott mind valóság, mind igaz.

A földi harcz vál győzelemmé,
 Jaj, bánat ismeretlenek;
 Bűn és erény, nyomor s szegénység
 Egymással ott nem küzdenek.

Emelkedjünk! — Az élet itt lenn
 Erőtlenek tusája csak;
 A csillagezrek is reánk a
 Magasságból sugárzanak.

EGY ÖREG EMBER NAPLÓJÁBÓL.

Hová jutottál, én korom?!
 Nem messze már tető, orom,
 Nem messze már, siess, siess,
 De jól vigyázz, valaki les.

Fenn az orom magaslatán
 Nyugalom, béke lesz talán;
 Vagy béke ott se lesz velem,
 Ott is kísér a küzdelem? . . .

Küzdöttem én már eleget,
 Mi hát az, a mi fenyeget?
 Hiszen vágy, erő s akarat
 Időnként mind, mind elmarad.

S bár a multak küzdelme nem
 Biztat s nehéz reménylenem,
 Van mégis a mi gyujt, emel,
 Mi sugja: fel, a hegyre fel.

Mert bár erőm már megfogyott,
Talán van annyi még, hogy ott,
Lehessek a végczél előtt:
Elérni ormot és tetőt.

Nincs messze már a kék orom,
Munkám után ott nyugoszm;
Fel, fel tovább; siess, siess,
Kisér az árny, valaki les.

Budapest. 1876.

EGY GAZDÁTLAN VÁRBAN.

Termek, szobák rémes viszhangot adnak
 Lépéseimre, mintha mondanák :
 Minden csak álom, sír csak a valóság,
 Hol porladoznak apák s unokák.

Csillagsugárból füzött szárnyaikkal
 Remények röpdösének egykor itt ;
 S most az enyészet apró gyáva férge,
 Szú őrli e vár ócska bútorit.

Az eszme, mely e vár falát emelte,
 Nem ismert véget, korlátot, határt ;
 Túl az idők mértékén, nemzedékek
 Hosszú s tán végtelen sorára várt.

Vágy, akarat, remény mind teljesültek,
 S dúsan szövé álmát a képzelet ;
 De végre, végre — mert időben élünk,
 S az idő úr terv és álom felett :

Az álom is eloszlott, és az ábránd,
Mely hosszú századokra tervezett,
Komor sötét falak s butor-romok közt
Most egy futó gyarló emlékezet.

S én e magányban, csendben, elvonultan,
Midőn a múlt fölött elmélkedem:
Lebűvölő csodás alakzatokkal
Küzd, fárad izgatott képzeletem.

Én a remény vagyok s ki vagy te vén ősz?
— Szólal meg egy ifju gyengéd alak;
S én az enyészet, mond ez, várva lesve,
Hogy karjaim között birhassalak.

A föld homokja nem bir palotát meg,
Mit arra építsz, pillanatnyi mű;
Becsavágyadat lerontom; semmi sincsen
E földön, a mi örök érdemű.

Agyad küzdelme, hogy nagy s dús utódod
Során keresztül tartsd fen címered':
Gyermekjátéki kéj csak, míg hatalmam
Kemény zuzó vasát nem ismered.

Remény, öröm, kéj s terv mind mind enyéme,
A vénet s ifjat együtt temetem;
Kétségbesés ha jajgat s szív ha megtört,
Ezekben van csupán élvezetem.

— S én vártam a hatást, hogy e szavak majd
Mint zuzzák el az ifju alakot;
És láttam ég felé emelt szemében
A bizalom, a hit mint ragyogott.

S im az enyészet ősz alakja szól most:
Hatalmam nem követhet ég felé;
Földön igen, de fen már nem csalódom,
Az ég... az már az örök léleké.

Erzsébet-sziget. 1877.

POST NUBITA

.....én tévelygek vala; mostan
pedig a te beszédedet megőrizem.

Zsoltár.

mindenható, egyért könyörgök én csak:
Hadd lássak át jövő sorsom felett;
Mert álmaimban sajnosan csalódom,
Miket himezve sző a képzelet.

Tündér az álom, csak te vagy valóság;
A mit te alkotsz, mind való s igaz;
Mi fájna szívnek, nincs abban csalódás,
Te benned a bölcsesség mindig az.

Miénk a gyengeség, s a szikra is, mi tőled
Került agyunkba s észként szerepel,
Csak azt, mi van, világíthatja által,
S nem hull le a jövőt fedő lepel.

Korlátozottan, mint a megkötött sas,
Vergődik felfelé erőtlenül,
S bágyadva látja az örök erőnek
Hatalmát, mely fen a felhőkön ül.

Te vonhatod szét sorsom fátyolának
 Titkos redőit, oh, vond szét tehát,
 Hadd lássam az utat, a mely jövőmhöz
 Tövis vagy rózsák közt vezérel át.

Hadd lássam a szerencse millióit
 Királyi fénynyel, pompa s dísz között,
 Vagy a nyomort, mely egy nem vélt bukásra
 Palotámba lakóul költözött.

Hadd lássam a dicsőség oszlopáról
 Letündökölni hirem s nevemet,
 Vagy a gyalázatot s üldözést, mely
 Hirt s koszorut irigyen eltemet.

S hadd lássam az életnek véghatárát,
 Hol a halál kint s élvet megszakaszt,
 Hogy nyugton elszámoljak, és a létből
 Bölcsen éljem le a végső szakaszt.

Ne, mégis . . . oh, ne hagyj jövőmbe látni;
 Rút lázadás volt tőlem e beszéd;
 Ne hagyd, hogy szenvedélyek megvakítsák
 Erőtlen gyermeked gyarló esztét.

Ne, oh, ne lássam a jövőt. Ha észszel
 Ruháztatám fel bölcsen általad,
 Mely utain, szirt s örvényen keresztül
 Csak szenvedés s küzdés között halad:

Legyen titok s rejtély minden halálig,
Mint ezt bölcsek alkotásod rendelé;
S had küzdjek a holnapnak titka nélkül,
Bukás vagy győzelemmel cél felé.

Mely a teremtetést átlehelte, lelked
Jóságát így érezhetjük csupán;
S bukjunk vagy álljunk, benned megnyugodva
Térünk a sirba küzdésünk után.

Erzsébet-sziget. 1879.

IDEGEN KÖLTŐKBŐL.

MIDŐN JÓ GYERMEKEM . . .

— Hugo Viktor után. —

Midőn jó gyermekem, minden családi tag
 Tapsolva szól felé; s nyájas tekintetén
 Minden szem ég, lobog;
 Még a borús s kétes színű tekintet is,
 Ha jőni látja e szép szende gyermeket:
 Derűlten mosolyog.

Ha a nyár zöld füve leng pitvarom előtt,
 Vagy őszi szél miatt kandallótűz előtt
 Körben telepedünk:
 Im jó kis gyermekem, és jó az öröm is,
 S reszket a hű anya, ha kis lábaival
 Belépdél közibünk.

S felszítván a tüzet, gyakran beszélgetünk
 Hon, isten, dalnokok meg a lélek felől,
 Mely esd s emelkedik;
 De a gyermek ha jó, költők, menny és haza,
 Mind mind feledve van; s elszáll a gond, mi a
 Szíven nehezedik.

Ha éjét s álmait, midőn sír s nyögni kezd,
Mint áradó habok a gyöngye rózsátót,

Zavarná félelem :

A hajnal őrtornya legott kigyúl, ragyog,
S harang és madarak dalára felnyilik

Ártatlanúl a szem.

Hajnal vagy gyermekem s lelkem virágmező,
Mely édes illatot hint, áraszt, hogy vele

Megtöltse kebeled?

Erdő az én lelkem, mely árnyas lombokat,
Andalító morajt s arany sugárokat

Nyújt egyedül neked.

Oh, mert kék szemeid telvék jóssággal, és
Áldottak puha kis kezeid, melyek még

Roszat nem tettenek ;

Mocsok nem illeté soha még azokat,

Oh szent fej, angyalom, kinek fürte közül

Glóriák lengenek.

Bárkánk galambja vagy, te, édes gyermekem ;
Gyöngék még lábaid, hogy bizton járjanak

Azurszárny-testeden ;

Ki szűztiszta vagy még, látod s nem ismered,
Mi e világ. Nincsen rajtad még semmi szenny,

S lelked szeplőtelen.

Oly szép ő, gyermekem, midőn rám mosolyog,
Nyájas, bizalmas és oly jó minden szava,

S ha sír, oly békülő ;

Ha néz, oly lelkesült téves tekintete;
Örül, repes, hogy él, s örül, hogy ajkait
Csóknak nyithatja ő.

Órizd meg, oh uram, kiket én szeretek,
Legyen testvér, szülő, ellenség vagy barát,
Mikép ne lássanak.

Nyarat, melyben virág, fészket, hol kis madár,
Kast, hol döngő méhek, s házat, oh házat, hol
Gyermekek hiányzanak.

Komárom. 1856.

VÁGY.

— Lamartine után. —

Oh, hogyha tudnék lelni szavakat
 És képeket, hogy a mit érezek,
 Leírni bírnám híven, pontosan;
 Ha nyelvem, a mely csak rebegni tud,
 Eszmémhez találna oly nevet,
 Melyben azoknak hű értelme van!

Törvény, mely oly szent mint rejtelmes, és
 Melódiával teljes lélek az,
 Mi az egészbe életet lehel;
 Minden lény egy nagy öszhang részese,
 Minden csillag lángelme sugara,
 S az elemekben is ő énekel.

Mindez csak egy hang, ámde tiszta, ép,
 S erős, miként a természet maga,
 S miként az istenség, mély és való;
 És bár mindennap mindig ugyanaz,
 Oh mégis, Istenem, fölséges az,
 És mindenütt egyenlőn hallható.

Ha szél ordít hullám s habok felett,
 Tenger ha nyög vagy zúgva háborog,
 S villámtól a lég dörg és hasadoz:
 Tudatlanok mindnyájan, kik vagyunk,
 Mikép nevezze mindezt az a nyelv,
 Mely csak rebeg és gyáván akadoz?

Az egyik így szól: mily felséges! és
 A másik: mily mérhetlen hatalom!
 A harmadik: rettentő e harag!
 Az egyik, hogy ne lásson, elbuvik,
 S a másik mond: az úr árnyéka ez,
 Föld és egek tekintsetek reám!

De oh az emherek, felséges Ur,
 Kik a természetnek mind részesi,
 Nem szólni, csak rebegni képesek,
 Emelkedés nélkül rebegni el
 Halhatlan eszméjük viszhangjait,
 Melyek veszendők és tűnékenyek.

Az ő lelkök csak olyan, mint a szél,
 Mely zúg az éjben, ordít és sivit,
 S rombolni mégis csak erőtelen;
 Vagy mint a hullám, a mely fogva van,
 S mely untalan partját locsolja, és
 Azt általhágni mégis képtelen.

E lélek él s fölemésztí magát,
 Mint sasfiú, a melynek szárnyai
 Nem nőnek és a tolla is rövid;

Mely nap felé szeretne törni, és
Csak untalan a gyáva földre hull,
Zsibbadtan mászva annak rögeit.

Oh, mint irigylem én az angyalok
Örök s enyészhetetlen életét,
S ott fenn a mennyben hivatásukat:
Övéké a lant, a szív eszköze,
A földi szívé, melynek húrjain
Magasba szálló szent hymnus fakad.

Érzem, sohajtoz bennem valami,
Oly édesen, mint a lágy fuvalom,
Minőt a titkos csendű éj lehel,
S fenségesen, mint hab zenéje, vagy
Miként a villám távol moraja:
És a szív néma, nem szól, nem felel.

Nagy oczeán, ki bánattal nyögő
Hullámokat dobálsz a partra fel;
Erdő, melynek zugása messze hat;
Villám, mely a sötét éjben dörög;
S te kis patak, mely oly lágyan dalolsz:
Oh, vajha bírhatnám szavakat!

Oly egyedül vagy, lelkem! Isten az,
Kinek szerelme téged lelkesít,
Kitől szivedben gyúl szent buzgalom;
Ki téged nagyságával elragad,
S úgy költi lángra érzeményimet,
Hogy szent nevét buzgón hangoztatom.

Névét, mit a nagy természet maga
Szavak nélkül hangoztat mindenütt,
S melyet dicsőn hirdetnek az egek,
Névét, mely a hajnalfényben ragyog,
S melyről, miként megannyi kis világ,
A csillagok büszkén beszélének.

A szélvész és a villám moraja,
Tűz, tenger és föld mind elcsöndesül,
Csakhogy figyelve hallgathassa őt;
S a síkok, mik homokkal fojtanak,
Lelánczolják veszélyes dühöket,
Csakhogy hallhassák ismét, és csak őt.

A földön, mely siralom völgye csak,
E név, e fölséges név egyedül
Enyhíti szívem égő bánatát;
S ha rám borul a végnap éjjele,
Dicsőségét nyugodtan hirdetem,
Igy adván magam a halálnak át!

